

DAGSORDEN Fylkestinget d. 27-09-2022

Mødedato Tirsdag d. 27. september 2022 kl. 09:00

Mødested Radisson Blu Atlantic Hotel, Stavanger

Indholdsfortegnelse

RS 5/2022 Uttalelse fra Eldrerådet til fylkestinget 27. september 2022 - Norsk kunnskaper i servicey	3
Møtedokumenter.....	4
SP 8/2022 Spørsmål til fylkesordfører - FT 27. september 2022 - RV13 Rødslane - Lovraeidet.....	5
FO 14/2022 Interpellasjon til fylkestinget 27. september 2022 - Rekruttering av bussjåfører.....	6
FO 15/2022 Interpellasjon til fylkestinget 27. september 2022 - Speed pedelec som prøveordning p	8
RS 6/2022 Lovlighetskontroll av vedtak i Rogaland fylkeskommune - samferdselsstrategi for Roga	11
PS 95/2022 Godkjenning av protokoll fra fylkestingets møte 14. og 15. juni 2022.....	12
PS 96/2022 Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker - forv	13
PS 97/2022 Medisinutdanning og psykologutdanning ved UiS - hva kan fylkeskommunen gjøre?....	18
PS 98/2022 Fratredelse fra folkevalgte verv pga flytting - Daniel Bøhn Rayner, AP.....	24
PS 99/2022 Søknad om midlertidig fritak fra fylkeskommunale verv - Tom Kalsås, AP.....	26
PS 100/2022 Utvandrerjubileet og byjubileet for Stavanger 2025 - avklaring av deltakelse og bidrag	29
PS 101/2022 Gratis ferger.....	36
PS 102/2022 Kvartal 2/2022 Drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei i Rogaland.....	46
PS 103/2022 Fremtidig rutetilbud til Borgøy.....	49
PS 104/2022 Bievennlige tak på busskur og grøntarealer i byområder.....	60
PS 105/2022 Ajourført selskapsavtale og ny eierstrategi for Interkommunalt Arkiv Rogaland IKS...	67

Uttalelse

Arkivreferanse: 2021/54454-6
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgsekretariat

Uttalelser fra Eldrerådet til fylkestinget 27. september 2022 - Norskkunnskaper i serviceyrker, Eldreombudet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
5/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Uttalelser fra Eldrerådet

Eldrerådet vedtok på sitt møte 6. september 2022 følgende uttalelser:

Norsk-kunnskap i serviceyrker

Eldrerådet ser det som en utfordrende og fremmedgjørende situasjon at våre eldre borgere er avhengig av et stort antall servicearbeidere som ikke behersker grunnleggende norsk og har tilstrekkelig lokal- og kulturkunnskap.

Dette gjelder både innen buss, drosje, sykehjem og hjemmehjelp men også innen andre serviceyrker. Eldrerådet ber Fylkesdirektøren sørge for at arbeidsinnvandrere får tilstrekkelig krav til norskopplæring og at ansatte i transportyrker også har tilstrekkelig lokalkunnskap.

Eldreombudet

Stortinget vedtok enstemmig i 2020 å opprette Eldreombudet.

Eldrerådet i Rogaland følger uttalelsen fra landskonferansen for fylkeskommunale elderråd:

Vi vil på det sterkeste advare mot å legge ned Eldreombudet fra 1. juli 2023, slik regjeringen har foreslått.

Å nedlegge Eldreombudet er en sterk nedprioritering av de eldre og dermed et angrep på eldre sine muligheter for å ivareta sine lovfestede rettigheter. At dette skjer uten en grundig evaluering, kan ikke aksepteres.

Møtedokumenter

Spørsmål

Arkivreferanse: 2019/48796-59
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgssekretariat

Spørsmål til fylkesordfører - FT 27. september 2022 - RV13 Rødsliane - Lovraeidet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
8/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Spørsmål fra Solveig Ege Tengesdal, KrF

Riksvei 13 mellom Rødsliane og Lovraeidet er av mange omtalt som Rogalands farligste vei. Selv om dette er en riksvei og dermed nasjonale myndigheters ansvar så har fylkestinget gjennom vedtak uttrykt vilje til forskuttering av den rasfarlige strekningen.

Strekningen ligger inn i Nasjonal transportplan 2022-2033, med en bevilgning foreslått av regjeringen Solberg på i underkant av 900 millioner. 200 millioner ble satt av i slutten av første seksårsperiode, mens 696 i siste del av perioden.

I budsjettavtalen mellom Ap, Sp og SV ble det satt av 65 millioner kroner til oppstart av tunnelprosjektet allerede i 2022. Avtalen innebar at prosjektet ble flyttet fem år fram i tid og var det eneste samferdselsprosjektet som ble nevnt konkret i budsjettavtalen mellom de tre partiene. Det ble samtidig uttrykt at «nødvendige midler vil bli bevilget hvert år til tunnelen står ferdig» (Aftenbladet, 29. november 2021).

Detaljreguleringen for strekningen har vært klar siden 2017 og skal i følge Statens vegvesen lyses ut som totalentreprise som betyr at ansvaret for detaljprosjekteringen skal overlates til entreprenøren. Det innebærer også at prosjektering kan skje samtidig som det bygges.

Rassikring av Rv13 Rødsliane–Lovraeidet er en sak som betyr svært mye for befolkningen i Suldal. Det har gått mange store ras i området og mange barn og foreldre er engstelige for å kjøre gjennom området på vei til skole og arbeid. Dette er en sak som har brei politisk støtte både i fylkestinget og på Rogalandsbenken og som mange har brukt tid og krefter på å følge opp og få gjennomslag for.

Hva er status for arbeidet med rassikring av strekningen? Når kan vi forvente at arbeidet med en permanent og trygg løsning for strekningen igangsettes?

Interpellasjon

Arkivreferanse: 2022/50436-1
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgsekretariat

Interpellasjon til fylkestinget 27. september 2022 - Rekruttering av bussjåførere

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
14/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Interpellasjon fra Heidi Bjerga, SV

I sommer kunne vi lese om mangel på bussjåførere. På NRK.no leser vi at Norge trenger 2000 nye bussjåførere hvert år for å avverge en sjåførmangel-krise.

Vi har også lest hvordan kun 10% av yrkessjåførlærlingene ønsker å bli bussjåførere og oppgir at det er på grunn av dårlig lønn. Dette er altså ungdommer som er i opplæring for å bli yrkessjåførere, men som heller velger å kjøre tungtransport istedenfor.

I tillegg kan vi lese at mange av sjåførene er over 60 år. Dette vil også bidra til sjåførmangel, og noen steder vil det få konsekvenser for rutetilbudet.

Rogaland fylkeskommune har ansvar for yrkessjåførutdanning, og vi i SV mener vi må se på hvordan denne utdanningen foregår, og om det er noe vi kan bidra med for å øke andelen bussjåførere, både her i fylket og i resten av landet.

Vi i SV har mange spørsmål i forbindelse med mangelen på bussjåførere.

- 1. Hvordan er rekrutteringen til bussjåfør-yrket i Rogaland?**
- 2. Hva blir gjort for å sørge for rekruttering av bussjåførere?**
- 3. Hvordan er søkertallene til yrkestransportlinjen ved Sauda vgs?**
- 4. Hvor mange av elevene ender opp som bussjåførere?**

Er fylkesordfører enig i at vi trenger gode bussjåførere, og at vi må sørge for at utdanningen vi har ansvaret for er relevant og bidrar til at flere velger å bli bussjåfører?

Vil fylkesordfører ta initiativ til å løfte utdanningen og sørge for et økt fokus på bussjåførutdanningen, slik at vi får nok sjåførere og at vi ikke risikerer et dårligere busstilbud?

Aktuelle lenker:

https://www.nrk.no/rogaland/stort-behov-for-bussjaforer-_-ungdom-vil-heller-kjore-langtransport-1.15176687

https://www.nrk.no/vestland/hver-tredje-bussjafor-er-over-60-ar-_-frykter-at-ruter-ma-skrotes-1.15972187

<https://frifagbevegelse.no/debatt/yrket-vart-er-fantastisk-bra-rammebetingelsene-er-imidlertid-darlige-6.490.890339.5ab58d1a78>

<https://frifagbevegelse.no/debatt/hva-er-losningen-for-a-sikre-et-anstendig-arbeidsliv-for-bussjaforene-6.490.896362.012144ce82>

<https://frifagbevegelse.no/njfmagasinet/nesten-hver-tredje-bussjafor-har-fatt-darligere-rad-siden-2016-6.158.872910.418ebaf7dd>

Interpellasjon

Arkivreferanse: 2022/50766-1
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgssekretariat

Interpellasjon til fylkestinget 27. september 2022 - Speed pedelec som prøveordning på sykkelstamveien

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
15/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Interpellasjon fra Erlend Kristensen, MDG

En speed pedelec er en elsykkel, som i dag må registreres som moped, hvor hjelpemotoren bidrar opptil 40-45 km/t. Men en må trække for at motoren skal virke, som for vanlig elsykkel.

Fra 1.7.2018 innførte de i Danmark en prøveordning, hvor speed pedelec, kan benyttes alle steder en vanlig sykkel kan brukes.

Prøveordningen ble igangsatt til tross for store protester fra blant annet sykkelorganisasjonene. De hevdet at dette ville lede til mange ulykker.

Prøveordningen har vært en suksess så langt. Skremselspropagandaen om mange ulykker ble gjort til skamme. Prøveordningen fortsetter i beste velgående for fjerde året.

Årsaken til at politikerne og Færdselsstiftelsen i Danmark ønsket denne prøveordningen velkommen og at den videreføres, er at en speed pedelec har lengre praktisk rekkevidde enn en vanlig elsykkel. Ifølge undersøkelser fra Danmark er snitt lengde for bruken av en vanlig elsykkel 7,2 km. Mens en speed pedelec har en snitt kjørelengde på 17,1 km. Det er omtrent like langt som snitt lengde for kjøring med bil i Norge pr dag. Dermed kan det å tillate speed pedelec lede til at langt flere kan velg elsykkel/speed pedelec fremfor bil. Hvilket er mer miljøvennlig, leder til mindre kø på veiene og gir bedre helse. Det er større sjanse for at vi når det såkalte nullvekstmålet.

Jeg har selv syklet med en slik siden 2009 mellom hjem og arbeid. Jeg ble så begeistret for denne type sykkel at jeg gav ut boken (H)el sykkel. Jeg har 15 km hver

vei til og fra jobb. Jeg hadde aldri klart å sykle denne strekningen daglig, om det ikke hadde vært for speed pedelecen. Jeg har prøvd, men det ble både for slitsom og tok for lang tid, i en hektisk hverdag. Mens med speed pedelec kommer jeg raskere til og fra jobben, enn med bil, i rushtiden, samtidig som jeg får dagens anbefalte trim.

Sykelstamveien skal bli omkring 15 km mellom Sandnes og Stavanger. Legger vi til tilkobling til sykkelstamveien på 3 km har vi til sammen en strekning på 18 km. Med en ordinær elsykkel, som kan holde en snitt fart på rundt 25 km/t, vil denne strekningen ta 43 minutter hver vei. Mens en speed pedelec som kanskje klarer å holde en snitt fart på 36,5 km/t, vil bruke 30 minutter hver vei. 30 minutt vil fungere for mange, mens 43 minutt vil være i lengste laget, jamfør også snitt bruk for ordinære elsykler, nevnt ovenfor.

Men hva sier den foreløpige statistikken i forhold til kritikerne som mente at speed pedelec på gang- og sykkelveier ville lede til mange flere ulykker? Det var 2042 sykkelulykker, 239 elsykkelulykker og 6 speed pedelec ulykker i Danmark i 2019. Ikke akkurat alarmerende når det gjelder speed pedelec. Resultatene er så interessante at en ønsker å videreføre prøveordningen og samle mer data over tid.

På grunn av korona har en ikke oppdatert data for 2020, og disse vil komme i slutten av 2022, sammen med data for 2021.

Et annet interessant funn er følt sikkerhet for brukerne, som nok også sier noe om faktisk sikkerhet. Hele 43 % mente at bruk av speed pedelec var meget sikkert. Mens tilsvarende for elsykkel var 28 % og elsparkesykkel 16 %. En typegodkjent speed pedelec er mer robuste og har bedre bremses, som gjør dem mer stabile og trygge for brukerne. Min erfaring er tilsvarende. Et eksempel kan være når jeg sykler gjennom Strandgata, hvor sykkelfeltet kommer og går, føler jeg det er mye sikrere å sykle i 40 km/t og dermed holde samme fart som bilene, uten at noen kjører forbi, fremfor i 25 km/t og stadig bli kjørt forbi av biler og busser på den lite sykkelvennlige veien.

Dersom vi tar på alvor ønsket om at flere skal sykle i stedet for å kjøre bil, burde vi se til Danmark. Vi har garantert noe å lære av dem og prøveordningen for speed pedelec.

Hva med å innføre en prøveordning for speed pedelec langs sykkelstamveien mellom Sandnes og Stavanger, slik at flest mulig kan bruke denne fantastiske «sykkelmotorveien», fremfor bil?

Hva mener fylkesordføreren om et slikt prøveprosjekt?

Forslag til vedtak:

Fylkestinget ber om en sak hvor det vurderes muligheten for å igangsette en prøveordning med å tillate bruk av speed pedelec på sykkelstamveien mellom Sandnes og Stavanger, etter erfaringer fra Danmark, slik at flest mulig kan velge sykkel fremfor bil mellom Sandnes og Stavanger.

Vedlagt en kort oppsummering av reglene for speed pedelec i Danmark i forbindelse med prøveordningen igangsatt 1.7.2018:

- En speed pedelec skal være typegodkjent og ikke ha motorhjelp etter 45 km/t
- Ikke krav om registrering og skilt, slik som i Norge
- Ikke krav om mopedhjelm, men påbud om bruk av sykkelhjelm
- Ikke tillat med barnestol eller henger
- Det er 15 års aldersgrense
- Lysene skal være på også på dagtid
- Den kan brukes akkurat likt som vanlig sykkel
- Men i gågater og steder for kun gående, må en trille speed pedelecen, men det er tilsvarende regler som for bruk av vanlig sykkel
- Ikke lov å bruke speed pedelec ruspåvirket

Referatsak

Arkivreferanse: 2020/67400-18
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgsekretariat

Lovlighetskontroll av vedtak i Rogaland fylkeskommune - samferdselsstrategi for Rogaland - svar fra Kommunal- og distriktsdepartementet

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
6/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Lovlighetskontroll av fylkestinget i Rogalands vedtak i sak 13221
Samferdselsstrategi for Rogaland 2022-2033.pdf

Saken gjelder

Saken gjelder lovlighetskontroll av fylkestingets vedtak av 14. desember 2021 (FT-sak 132/21 – Samferdselsstrategi for Rogaland 2022-2033).

Saken ble oversendt fra fylkesadministrasjonen til Kommunal- og distriktsdepartementet 21. mars 2022.

Fylkeskommunen har mottatt svar fra departementet.

Ettersom dette kravet om lovlighetskontroll omfatter både samferdsel og fylkeskommunal økonomiforvaltning, har Kommunal- og distriktsdepartementet forelagt saken for Samferdselsdepartementet.

Departementet konkluderer i svarbrevet med følgende:

«Rogaland fylkeskommunes vedtak om prioritering av midler i sak 132/21 er lovlig.»

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Siri Frafjord Land
fylkesadvokat

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2019/48204-22
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgssekretariat

Godkjenning av protokoll fra fylkestingets møte 14. og 15. juni 2022

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
95/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Protokoll fra fylkestingets møte 14. og 15. juni 2022

Innstilling

Protokoll fra fylkestingets møte 14. og 15. juni godkjennes.

Marianne Chesak
fylkesordfører

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/30277-3
Saksbehandler: Mette Jensen Moen
Avdeling: Kontrollutvalgets sekretariat

Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker - forvaltningsrevisjon

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
36/2022	01.09.2022	Kontroll- og kvalitetsutvalget
96/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Forvaltningsrevisjonsrapporten Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker

Sammendrag

Kontroll- og kvalitetsutvalget sørger for at det gjennomføres forvaltningsrevisjon av fylkeskommunen med utgangspunkt i vedtatte planer. Forvaltningsrevisjonsrapporten om tilrettelagt opplæring legges frem til behandling. I rapporten kommer revisor med ni anbefalinger til Rogaland fylkeskommune.

Innstilling

1. Forvaltningsrevisjonsrapporten Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker tas til orientering.
2. Rapporten oversendes fylkesdirektøren for oppfølging av rapportens anbefalinger.
3. Kontroll- og kvalitetsutvalget får tilbakemelding om hvordan rapportens anbefalinger er fulgt opp innen 30.06.2023.
4. Rapporten oversendes opplæringsutvalget til orientering.

Mette Jensen Moen
kontrollsjef

Bakgrunn for saken

Kontroll- og kvalitetsutvalget gjennomfører forvaltningsrevisjoner med utgangspunkt i vedtatte planer for forvaltningsrevisjon. Plan for forvaltningsrevisjon 2021 – 2024 ble vedtatt i FT-sak 136/20 i desember 2020. Rapporten om tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker er bestilt ut fra prioriteringene blant temaene i planen.

Problemstilling

Forvaltningsrevisjonsrapporten Tilrettelagt opplæring til elever med omfattende og sammensatte læringsvansker legges frem til behandling. Rapporten er utarbeidet av vår revisor Rogaland Revisjon IKS i samsvar med kontroll- og kvalitetsutvalgets bestilling.

Saksopplysninger

Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvordan fylkeskommunen tilrettelegger undervisningstilbudet til elever med rett på tilrettelagt opplæring, og hvordan PPT (Pedagogisk- psykologisk tjeneste) bistår i denne prosessen.

Undersøkelsen har tatt utgangspunkt i følgende **problemstillinger**:

- På hvilken måte tilrettelegger fylkeskommunen i overgangen fra ungdomsskole til videregående skole for elever med rett til tilrettelagt opplæring?
- Hvordan fungerer samarbeidet mellom elev/foresatte, skolene og PPT i forbindelse med tilretteleggingen av opplæringstilbudet?
- Hvordan fungerer fylkeskommunens/skolens samarbeid med NAV, barnevernet og BUP i tilfeller der disse instansene er involvert?
- Hvordan fungerer tilretteleggingen av undervisningstilbudet til elever med rett på tilrettelagt opplæring?
- Hva er de viktigste forutsetningene for å skape en god tilrettelegging for denne elevgruppen?
- Hvordan følges disse elevene opp av oppfølgingstjenesten, hvis de har droppet ut av skolen?
- I hvilken grad har PPT og skoler tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å ivareta elever med rett til tilrettelagt opplæring?
- På hvilken måte tilrettelegger fylkeskommunen for overgangen fra videregående og over i arbeidslivet, for denne elevgruppen?
- Og hvis det foreligger nøkkeltall for dette: Hvordan er resultatene for disse elevene hvis en ser det over en 5-7 års periode?
 - Hvor mange har fullført opplegget de begynte på?
 - Hvor mange er i arbeid eller tilrettelagt arbeid?
 - Hvor mange har tatt videreutdanning eller kompetanseheving?

I prosjektet bruker revisor begrepet *tilrettelagt opplæring* om de elevene som mottar spesialundervisningen innen organiseringsformene Hverdagslivstrening, Arbeidstrening og Grunnkompetanse i egen gruppe.

Revisor valgte ut fire skoler for nærmere undersøkelser; Bryne VGS, Jåttå VGS, Strand VGS og Åkrehamn VGS. Alle de fire skolene tilbyr spesialundervisning innen organiseringsformene Hverdagslivstrening, Arbeidstrening og Grunnkompetanse i egen gruppe. De viktigste datakildene i prosjektet har vært intervjuer med skoleledelsen, seksjonsleder PPT og de fire skolenes PPT-rådgivere, representanter for inntaksteamet og oppfølgingstjenesten, skolenes NAV-kontakt og foresatte til elever som mottar tilrettelagt opplæring..

I **sammendraget** til rapporten har revisor oppsummert sitt **hovedinntrykk** slik:

«Skolene tilrettelegger overgangen fra ungdomsskole til videregående skole og undervisningstilbudet til elever på tilrettelagt opplæring på en god måte, men vi finner følgende utfordringer:

- *Skolenes samarbeid med PPT begrenses av kapasitetsutfordringer i PP-tjenesten.*
- *Samarbeidet med NAV varierer fra skole til skole.*
- *Oppfølgingstjenesten har få tiltak å tilby denne elevgruppen.»*

Det anbefales at sammendraget av rapporten, side 7-13, leses i sin helhet. Her finner du et kort sammendrag av kapitlene i rapporten med nærmere begrunnelsene for anbefalingene.

Revisor fremmer i rapporten ni **anbefalinger** til fylkeskommunen:

Vi anbefaler fylkeskommunen:

- å sikre at PP-tjenesten har kapasitet til å utføre sitt mandat.
- å undersøke hvordan Oppfølgingstjenesten i større grad kan sikre en bedre oppfølging av elever med tilrettelagt opplæring.
- å undersøke mulighetene for å etablere et formelt overgangssamarbeid mellom skoler med tilrettelagte avdelinger og NAV.
- å sikre bedre samsvar mellom kompetansemål og læringstrykk i den tilrettelagte opplæringen.
- å revidere informasjonen som gis om inntaksreglene i videregående opplæring samt måten den gis på. Videre bør det gjennomføres evaluering av inntaksprosessen for å skape grunnlag for læring.

Vi anbefaler at PPT:

- sikrer involvering av elev og foresatte i prosessen med å utarbeide sakkyndige vurderinger.
- i den sakkyndige vurderingen konkret tar stilling til omfang og kompetanse i opplæringen av den enkelte elev for å sikre at elevene får den spesialundervisningen de har krav på.

Vi anbefaler skolene:

- å sette i verk tiltak for å sikre at det er samsvar mellom sakkyndig vurdering, enkeltvedtak og IOP.
- å sikre at eleven trekkes aktivt med i vurderingen av kompetansemålene i IOP.

Fylkesdirektøren skal gis mulighet til å **uttale** seg til forvaltningsrevisjonsrapporter. Kommentaren er tatt inn på side 14 i rapporten:

«Fylkesdirektøren takker for en god og viktig rapport. Rogaland revisjon har satt seg inn i et krevende fagfelt og gjort et grundig og godt arbeid i denne rapporten.

Rapporten vil være et viktig underlag for prosjektet knyttet til Inkludering og tilpasset opplæring som skal se på organiseringsformen for tilpasset opplæring i Rogaland.

Rapporten inneholder interessante vurderinger knyttet til at fylkeskommunen bruker mye ressurser til spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring, og betydelig mindre ressurser til Oppfølgingstjenesten og PPT sammenlignet med andre fylkeskommuner. Dette vil fylkesdirektøren se opp mot forslaget til ny opplæringslov hvor Kunnskapsdepartementet foreslår å utvide PPT sitt mandat slik at tjenesten ikke bare skal rette seg mot elever med «særlige» behov, men mot alle elever.

Fylkesdirektøren forventer at departementet vil tydeliggjøre at PPT skal hjelpe skolen i det forebyggende arbeidet og i arbeidet med tidlig innsats, og være tettere på for å skape et godt tilrettelagt tilbud for alle elever.

Fylkesdirektøren tar på alvor at rapporten viser at det er krevende å sikre at elevene får et opplæringstilbud som samsvarer med den sakkyndige vurderingen.

Fylkesdirektøren noterer seg utfordringen knyttet til overgangen fra grunnskole til videregående skole. Fylkesdirektøren forventer at fylkeskommunene vil bli gitt økt ansvar for denne overgangen i den nye opplæringsloven.»

Sekretariatets vurderinger

Sekretariatet har merket seg at fylkesdirektøren anser rapporten for viktig i det videre arbeidet med spesialundervisning og særskilt tilpasset opplæring og organiseringen rundt dette tilbudet. Det anbefales at rapporten oversendes fylkesdirektøren for videre oppfølging av de ni anbefalingene revisor fremmer i rapporten.

Kontroll- og kvalitetsutvalget skal ha melding om hvordan rapporten er fulgt opp, slik at utvalget kan rapportere resultatet av forvaltningsrevisjonene til fylkestinget. Det bes om tilbakemelding innen 30. juni 2023.

Kontroll- og kvalitetsutvalget har praksis for å foreslå at forvaltningsrevisjonsrapporter oversendes aktuelle fagutvalg til orientering. Det foreslås at rapporten oversendes opplæringsutvalget til orientering.

Konklusjon

Rapporten tas til orientering og oversendes fylkesdirektøren for videre oppfølging av anbefalingene. Kontroll- og kvalitetsutvalget får tilbakemelding om hvordan rapportens anbefalinger er fulgt opp.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/46344-1
Saksbehandler: Arne Hope
Avdeling: Fylkesdirektør

Medisinutdanning og psykologutdanning ved UiS - hva kan fylkeskommunen gjøre?

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
164/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
97/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Sammendrag

Som regional utviklingsaktør er Rogaland fylkeskommune sentral i å bygge kompetanse og faglige og politiske nettverk. Disse nettverkene er nyttige for å bygge ulike typer allianser.

Som organisasjon kan Rogaland fylkeskommune være en pådriver, og gi sine innspill. De folkevalgte kan bruke sine nettverk, særlig innen egne partier. For saken ligger nå på det politiske plan.

I argumentasjonen for en medisinutdanning ved UiS må det vektlegges at dette ikke et nullsumspill med vinnere og tapere, men om et tiltak som styrker norsk helsevesen nasjonalt. Særlig vil et studium ved UiS styrke primærhelsetjenesten, jf argumentasjonsrekken nedenfor.

Fylkesdirektørens innstilling

Saken tas til orientering.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Arne Hope

Hvordan få omgjort regjeringen sitt vedtak og fortsette kampen for å få medisinutdanning ved UiS.

Fylkestinget ba i møtet 14. juni sak 12/2022 om to saker i forbindelse med arbeidet for å få etablert et fullverdig medisinstudium ved Universitetet i Stavanger:

1.

FT ber om at det settes opp en høringssak til FU med høringsinnspill til "Dokument (250S (2021-2022)) - Representantforslag om å etablere medisinutdanning ved UiS"

(Fylkesdirektøren viser til egen sak til Fylkesutvalget.)

2.

FT ber om en sak til neste møte for hvordan RFK kan arbeide for å få omgjort regjeringen sitt vedtak og fortsette kampen for å få medisinutdanning ved UiS. I saken må det også sees på hvordan fylkeskommunen kan arbeide for å få plass psykologutdanning på UiS

Fylkesdirektøren oppfatter bestillingen slik at det bes om en redegjørelse for fylkeskommunens rolle på dette området, om hvilke muligheter og begrensinger fylkeskommunen har.

Tidligere behandlinger

28.01.2020, i sak 07/2020 vedtok fylkesutvalget en høringsuttalelse til Grimstadutvalgets utredning om medisinutdanning i Norge

i sak 43/2022 vedtok fylkesutvalget en uttalelse til søknaden fra UiS om å opprette et profesjonsstudium i psykologi.

I fylkestingets møte 14.06.2022 svarte fylkesordføreren på en interpellasjon fra Kjartan Alexander Lunde.

Status for saken om medisinutdanning

Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2018 ba Stortinget regjeringen om å sette i gang et arbeid for å øke antall studieplasser innenfor medisin i Norge. Det skulle også utredes hvorvidt antall studiesteder burde økes.

Arbeidet ble utført av det såkalte Grimstadutvalget. Utvalget var enige om at flere leger burde utdannes i Norge, men var delt på midten i spørsmålet om hvorvidt flere læresteder -dvs Universitetet i Stavanger- burde få mulighet til å starte utdanning av leger. Dette forutsatte i så fall endring i forskriften om gradsrettighet, der UiS måtte inn i tillegg til de nåværende lærestedene Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø.

Fylkesutvalget i Rogaland avga, i likhet med en rekke andre instanser, en høringsuttalelse til utvalgets arbeid.

Saken er senere behandlet i [Kunnskapsdepartementets Prop 1 S \(2020-2021\)](#) og i [Meld. St 19 \(2020-2021\) Styring av statige universiteter og høyskoler](#).

Regjeringen har utarbeidet [et samlet beslutningsgrunnlag](#) for saken om utdanningskapasiteten for leger. Den gir både en analyse av situasjonen, og en gjennomgang av de ulike alternativene for å øke antallet leger utdannet i Norge. Her oppsummeres også de foregående dokumentene. Noen sitater:

Kommentar til Grimstadutvalget:

«Utvalget argumenterte for at det er flere ulemper forbundet med å utdanne en stor andel av norske leger i utlandet generelt, spesielt med konsentrasjonen i enkelte østeuropeiske land. Utvalget pekte på at medisnutdanningene i utlandet, som er populære studievalg blant nordmenn, ofte har begrenset vekt på allmennmedisin, trygdemedisin, samt kunnskap om primærhelsetjenesten, som er sentrale emner i norsk medisnutdanning. Studentene får liten trening på pasientkommunikasjon pga. språkbarrierer, og de får mindre kunnskap om norsk helsevesen, lover og tverrfaglig samarbeid. Utvalget kritiserte utdanningene for å være preget av skillet mellom preklinikk (teori) og klinikk (praksis), og de er dermed ikke i samsvar med Kunnskapsdepartementets Prop 1 S (2020-2021)»

Kunnskapsdepartementets Prop 1 S (2020-2021)

«Regjeringa har som mål at ein større del av norske legar over tid skal bli utdanna i Noreg. Medisnutdanninga skal inkludere desentraliserte studiemodellar som tek ein større del av helsetenesta i bruk. Hovudmodellen skal framleis vere ei integrert seksårig utdanning. Regjeringa skal vurdere kostnader og moglegheiter for ulike alternativ for utvida utdanningskapasitet i medisin, inkludert bruk av alternative studiemodellar.»

Meld. St. 19 (2020-2021)

«For medisin er det behov for økt utdanningskapasitet, og regjeringen vil ta initiativ til en nasjonal prosess om dimensjonering. Prosessen skal involvere universitets- og høyskolesektoren og de regionale helseforetakene, og bidra til at nasjonale behov kan dekkes med god ressursutnyttelse og høy kvalitet på studietilbudet. Finansiering og fordeling av eventuelle midler til nye studieplasser håndteres gjennom den ordinære budsjettprosessen»

«Flere aktører mener den lave andelen norskutdannede leger kan ha innvirkning på kvaliteten i helse- og omsorgstjenestene.»

«UiS har oppgitt at totalkostnadene for å etablere 70 studieplasser i medisin de siste tre årene vil utgjøre 137 mill. kroner. Departementet bemerker at dette kostnadsestimatet fremstår som urealistisk og mangler flere av kostnadselementene som de etablerte medisnutdanningene har beregnet. Vi har derfor beregnet kostnadsanslag som mangler i UiS sine beregninger. Usikkerhetsmomenter og mangler er nærmere redegjort for under.»

Det kommer fram at summen av uteksaminerte leger i Norge og i utlandet for tiden samlet sett dekker landets behov. Det er vesentlig billigere å utdanne leger i utlandet, men det er et problem at leger fra utlandet mangler mye av den kunnskap og kultur som kjennetegner norsk helsevesen i sin alminnelighet, og primærhelsetjenesten i særdeleshet.

[I Regjeringens forslag til revidert nasjonalbudsjett](#) anbefales det ikke at det åpnes for etableringer av nye studiemodeller, og Universitet i Stavangers modell blir ettertrykkelig knust:

Norge har i dag fire medisinstudier. Medisinstudium er ekstraordinært kostnadskrevende. Derfor bør utdanningen dimensjoneres på en måte som gir best utnyttelse og samordning av knappe fag- og forskningsressurser. Nyetableringer krever omfattende investeringer og er ikke kostnadseffektivt for å øke utdanningskapasiteten. Flere medisinstudier vil øke rekrutteringsutfordringer og fragmentere fag- og forskningsmiljøene. Konkurransen om praksisplasser mellom flere medisinstudier innenfor samme helseregion vil svekke kapasitetsutnyttelsen. Regjeringen vil ikke åpne for etablering av nye medisinstudier. Medisinstudiet er en integrert seksårig utdanning, og det åpnes derfor ikke for treårige studiemodeller i medisin.

I stedet er det viktig at de eksisterende medisinstudiene tar en større del av helsetjenesten i bruk i utdanning av leger. Dette skjer i økende grad, og desentrale studiemodeller er innført en rekke steder, for eksempel i Bodø, Hammerfest og Levanger. Flere er under etablering, for eksempel i Agder og Ålesund. Desentrale studiemodeller skiller seg fra ordinære praksisopphold i distriktene ved at studentene over tid bor, mottar undervisning og gjennomfører praksis i distriktene. Desentrale studiemodeller kan gi økt rekruttering til arbeid i distriktene etter endt utdanning, og utnytter ubrukt praksiskapasitet utenfor de store studiebyene.»

Regjeringen og UiS er for øvrig [uenige om tallgrunnlaget](#) for et nytt legestudium i Stavanger. UiS kritiserer regjeringen for å ha stipulert -for høye- kostnader uten å konferere med UiS om dette.

Det er fremmet et Dokument 8-forslag til Stortinget om medisinstudium i Stavanger. Det vises til egen høringssak i FU om dette.

Status for saken om psykologutdanning

[Universitetet i Stavanger har i samarbeid med SUS](#) utarbeidet en søknad til NOKUT om få opprette et profesjonsstudium i psykologi ved UiS. Søknaden er fortsatt til behandling. Svar er ventet «etter sommeren» uten at noen dato er angitt. Gitt et positivt utfall, er neste utfordring å få bevilget midler gjennom statsbudsjettet.

I denne saken er det som skal til at:

- NOKUT godkjenner studieopplegget – en faglig behandling
- Det bevilges midler i statsbudsjettet – en politisk behandling

Psykisk helsevern er preget av underkapasitet i forhold til behovene. Psykiske problemer og sykdom utgjør sammen med muskel-skjelettplager en betydelig del av sykefraværet i Norge. Helseøkonomiske analyser viser også at å forhindre langvarig psykisk sykdom vil vi størst gevinst i forhold til «investerte» midler.

Fylkeskommunenes samfunnsoppdrag

Fylkeskommunenes rolle og oppgaver har vært i endring i de årene som har gått etter at vi fikk direkte valg til fylkestingene. Oppgaver har kommet og gått. I perioder har fylkeskommunen vært både overkommune og tjenesteprodusent. For nærmere 20 år siden ble de tunge oppgavene innen helse, barnevern og rusvern overført til statlig drift. Det ble slått fast i regjeringserklæringen i 2001 at staten og kommunene skulle være de viktigste tjenesteleverandørene, mens fylkeskommunene skulle være *regionale utviklingsaktører*. Samarbeid og partnerskap ble stikkord for det en gjorde, både innen de områdene fylkeskommunene hadde et konkret ansvar for, og på de områdene som lå utenfor.

Fylkeskommunene har altså et ansvar for å utvikle regionen på alle områder. Når en ikke har «maktmidler», er dialog, samarbeid og nettverk nødvendige virkemidler.

Rogaland fylkeskommune har allerede gjennom mange år bidratt til den infrastrukturen som nå gjør et medisinstudium mulig. Fram til 2003 ble sykehusene bygd og drevet av fylkeskommunen. Universitetet i Stavanger har også blitt til med betydelig fylkeskommunal drahjelp.

Arbeidet for et fullverdig medisinstudium i Stavanger er et godt eksempel på det å utvikle Rogaland som region. Leger vil bli utdannet lokalt, og studiet vil skape betydelige ringvirkninger i form av kompetanse og arbeidsplasser innen mange felt.

Hva Rogaland fylkeskommune kan og bør gjøre

Fylkesdirektøren har gått gjennom et utvalg av høringsuttalelsene til Grimstad-utvalget, og konsentrert seg om de «tyngste» aktørene. Sitatet «Alle tenker på seg - det er bare jeg som tenker på meg» åpenbarte seg ganske raskt.

Utover Rogalands grenser er det en lunken holdning til at UiS skal få gradsrettigheter. Men direkte motstand ser en først når UiS oppfattes å utfordre høringsinstansenes egne interesser. Ikke overraskende er holdningene skarpest hos de fire lærestedene som uteksaminerer leger i dag. Det gjelder både lærestedene selv, og de myndighetene som lærestedene sokner til. I disse områdene ser saken ut til å oppfattes som en lokaliseringsdebatt. Og hvis noen «vinner», så vil andre «tape» i form av utvanning av ressurser og fagkompetanse.

På den andre siden er det i høringsuttalelsene en utbredt oppfatning om at

- landet må utdanne flere leger selv
- legene må gjennom sin utdanning tilpasses norsk helsevesen og norsk helsekultur

Rogalands strategi i arbeidet for å få et fullverdig medisinstudium til Stavanger må derfor bygge på at

- saken er ikke et nullsumspill
- et medisinstudium i Stavanger vil være den beste måten å møte de utfordringene legetjenestene står overfor nasjonalt, og det vil berike norsk helsevesen

Saken om etablering av et medisinstudium i ved Universitetet i Stavanger må sees i lys av den norske modellen for helsetjenester. En velfungerende kommunehelsetjeneste med godt samarbeid på tvers av profesjonene gir bedre folkehelse, og den gir et godt faglig fundament for en adekvat bruk av spesialisthelsetjenesten. Overforbruk av spesialisthelsetjenester gir en dyrere helsetjeneste, underforbruk gir dårlig folkehelse.

Den norske modellen for primærhelsetjenesten startet med kommunehelseloven fra 1979, og har vært utviklet siden. Samhandlingsreformen har bidratt til ytterligere rolleavklaring og fordeling av oppgavene mellom første- og andrelinjenivået. Norge trenger flere flere leger i årene som kommer, og særlig flere allmennleger i fastlegepraksis.

Den studiemodellen UiS har utarbeidet, vil gi leger som er formet inn i den norske helsemodellen. Legene vil bli knyttet til et helsefaglig fakultet, ikke et rent medisinsk fakultet, slik det er organisert andre steder.

Fastlegeordningen står i dag midt oppi dramatiske utfordringer. Det er liten søkning ledige hjemler, og mange risikerer derfor å stå uten fastlege. Mye kan sikkert gjøres for å lette fastlegenes arbeid, men først og fremst må rekrutteringen til allmennlegeyrket styrkes.

Som regional utviklingsaktør er Rogaland fylkeskommune sentral i å bygge kompetanse og faglige og politiske nettverk. Disse nettverkene er nyttige for å bygge ulike typer allianser. Eksempel på nettverksbygging er det å arrangere konferanser, gjerne sammen med andre. En konferanse rundt innholdet og fordelene med et medisinstudium ved UiS, kan være med på å synliggjøre hva som ligger i modellen, og hva den kan tilføre primærhelsetjenesten.

Som organisasjon kan Rogaland fylkeskommune være en pådriver, og la sin røst høre. De folkevalgte kan bruke sine nettverk, særlig innen egne partier. For saken ligger nå på det politiske plan.

I argumentasjonen for en medisინutdanning og psykologutdanning ved UiS må det vektlegges at dette ikke et nullsumspill med vinnere og tapere, men om et tiltak som styrker norsk helsevesen nasjonalt. Særlig vil et studium ved UiS styrke primærhelsetjenesten, jf argumentasjonsrekken ovenfor.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/46524-1
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgssekretariat

Fratredelse fra folkevalgte verv pga flytting - Daniel Bøhn Rayner, AP

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
166/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
98/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Sammendrag

Daniel Bøhn Rayner, AP har flyttet til Oslo, og han er ikke lenger valgbar jfr kommuneloven §7-9.

Fylkesordførers innstilling

1. Daniel Bøhn Rayner, AP trer ut av sine folkevalgte verv i Rogaland fylkeskommune 1. august 2022.
2. Fylkestinget: det foretas opprykk i varalisten til fylkestinget, ved at Marte Eide Klovning rykker opp til fast medlem. Hamza Ali rykker opp til fast møtende varamedlem.
3. Fylkesutvalget: som ny 1. vara velges:
4. Opplæringsutvalget: som nytt fast medlem velges:
5. Opplæringsutvalget: som ny nestleder velges:
6. Samferdselsutvalget: som ny 5. vara velges:
7. Inntaksnemda: som ny vara velges:
8. KS fylkesmøtet: som ny 2. vara velges:
9. KS landstinget: som ny 2. vara velges:
10. Museum Stavanger AS (MUST): som nytt varamedlem velges:
11. Stiftelsen Rogalandsforskning: som nytt varamedlem velges:
12. VIGO IKS representantskapet velges: som nytt varamedlem velges:
13. Ungt entreprenørskap: som ny vara velges nestleder av opplæringsutvalget:
14. Topvolley: som ny vara velges nestleder av opplæringsutvalget:
15. Fylkesmann John Norem og hustru Thora Margrethes Legat: som nytt styremedlem velges:

Marianne Chesak
fylkesordfører

Bakgrunn for saken

Daniel Bøhn Rayner, AP har i e-post 26.07.22 bedt om fritak fra folkevalgte verv da han har meldt flytting til Oslo. I følge kommuneloven §7-9 er han dermed ikke lenger valgbar til folkevalgte organ i Rogaland fylkeskommune.

Rayner har følgende verv:

- Representant i fylkestinget
- 1. vara til fylkesutvalget
- Fast medlem i opplæringsutvalget
- Nestleder i opplæringsutvalget
- 5. vara i samferdselsutvalget
- Vara til inntaksnemda
- 2. vara til KS fylkesmøtet
- 2. vara til KS landstinget
- Vara til Museum Stavanger AS (MUST)
- Vara til Stiftelsen Rogalandsforskning
- Vara til VIGO IKS representantskapet
- Vara til Ungt entreprenørskap
- Vara til Topvolley
- Medlem i Fylkesmann John Norem og hustru Thora Margrethes Legat

Problemstilling

Det fremgår av kommuneloven §7-9 at «*En folkevalgt som ikke lenger er valgbar til et folkevalgt organ, trer endelig ut av organet. En folkevalgt som er registrert som utflyttet fra kommunen eller fylkeskommunen, og derfor ikke lenger er valgbar, kan likevel tre inn igjen i vervet hvis han eller hun flytter tilbake innen to år*».

Fylkesordførers vurderinger

Daniel Bøhn Rayner flytter ut av Rogaland fylke, og er dermed ikke lenger valgbar til folkevalgte verv i Rogaland. Rayner trer derfor ut av sine verv.

Dersom Rayner flytter tilbake til Rogaland innen to år kan han tre inn igjen i sine verv.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/46760-2
Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen
Avdeling: Utvalgssekretariat

Søknad om midlertidig fritak fra fylkeskommunale verv - Tom Kalsås, AP

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
167/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
99/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Innkalling - Kalsås.pdf

Sammenheng

Tom Kalsås, AP søker om midlertidig fritak fra fylkeskommunale verv i tidsrommet 30. september til og med 21. desember 2022 da han er innkalt til Stortinget.

Under forutsetning av at permisjonssøknaden innvilges, vil en ved møter følge vararekken. Det velges midlertidig varamedlem for Yrkesopplæringsnemda og Verneområdestyre for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane.

Fylkesordførers innstilling

Tom Kalsås, AP innvilges midlertidig fritak fra følgende fylkeskommunale verv fra 30. september til og med 21. desember 2022:

Fylkestinget – fast medlem

Fylkesutvalget – fast medlem

Opplæringsutvalget – 5. vara

Samferdselsutvalget – fast medlem

Administrasjonsutvalget – 1. vara

Yrkesopplæringsnemda – leder

Verneområdestyre for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane - vara

Man følger rekkefølgen på listen for varamedlemmer.

Yrkesopplæringsnemda: Som midlertidig varamedlem i perioden 30. september til og med 21. desember 2022 velges:

Verneområdestyre for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane: Som midlertidig varamedlem i perioden 30. september til og med 21. desember 2022 velges:

Marianne Chesak
fylkesordfører

Bakgrunn for saken

Tom Kalsås, AP er vararepresentant til Stortinget, og har blitt innkalt til å møte 30. september til og med 21. desember 2022.

Han søker derfor permisjon fra følgende fylkeskommunale verv i denne perioden:

Fylkestinget – fast medlem
 Fylkesutvalget – fast medlem
 Opplæringsutvalget – 5. vara
 Samferdselsutvalget – fast medlem
 Administrasjonsutvalget – 1. vara
 Yrkesopplæringsnemda – leder
 Verneområdestyre for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane - vara

Det bør velges midlertidig varamedlem til Yrkesopplæringsnemda da det eneste varamedlemmet trer inn for Kalsås i perioden han har fritak.

Det må også velges midlertidig vara til Verneområdestyre for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane.

Kalsås søker ikke om permisjon for følgende verv:

Styringsgrupper for regionalplaner – vara for fylkesordfører
 Referansegruppen for bolig- og næringsareal – vara for fylkesordfører
 Tunnelsikkerhet – vara for fylkesordfører
 Vestlandsrådet – 2. vara
 Filmkraft Rogaland - eierrepresentant
 Mediefondet Zefyr - eierrepresentant
 KS fylkesmøtet – fast medlem
 KS landstinget – fast medlem

Saksopplysninger

Utgangspunktet er at den folkevalgte skal skjøtte sine plikter i vervet. En har som folkevalgt både rett og plikt til å fungere i vervet for den perioden man er valgt.

Kommuneloven har særlige bestemmelser for uttreden og fritak fra folkevalgt organ. Av § 7-9 andre ledd fremgår at «*Hvis en folkevalgt ikke kan ivareta vervet sitt uten at det fører til vesentlig ulempe for han eller henne, kan (...) fylkestinget etter søknad frita den folkevalgte for vervet midlertidig eller for resten av valgperioden. Når søknaden vurderes, skal det legges vekt på om grunnlaget for søknaden var kjent på det tidspunktet da den folkevalgte samtykket i å bli valgt.*»

Vilkårene for å få innvilget fritak fra verv – i dette tilfelle for en bestemt periode - er strenge. Av forarbeider til loven (prop 46L) går det frem at det vil være viktig å vurdere om ivaretagelse av vervet fører til vesentlig ulempe for den folkevalgte. Det er ifølge forarbeidene først og fremst søkerens arbeidsforhold, sykdom og andre sterke velferdsgrunner bestemmelsen sikter til. Begrepet vesentlig ulempe vil likevel være skjønnsmessig, og det er den folkevalgte selv som må oppleve ulempen.

Det er videre viktig å legge vekt på om grunnlaget for søknaden var kjent da den folkevalgte samtykket i å bli valgt.

Fylkesordførers vurderinger

Tom Kalsås, AP har søkt om permisjon for å ivareta rikspolitiske verv. Fylkesordføreren er av den oppfatning at det vil være opplagt at å skulle utøve vervet både som stortingsrepresentant og som folkevalgt i fylkeskommunen, er en stor arbeidsmessig belastning.

Det er imidlertid fylkestinget selv som må ta endelig stilling til søknaden. Dersom det anses å være grunnlag for å innvilge permisjonen, må fylkestinget videre ta stilling til om søknaden skal imøtekommes, jfr. ordlyden «kan...frita».

Tidligere praksis i fylkeskommunen taler for at søknaden bør innvilges, såfremt fylkestinget konkluderer med at det foreligger grunnlag for permisjon ut fra bestemmelsen i kommunelovens § 7-9.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/30766-1
Saksbehandler: Trond Bjørknes
Avdeling: Seksjon for allmenn kultur

Utvandrerjubileet og byjubileet for Stavanger 2025 - avklaring av deltakelse og bidrag fra Rogaland fylkeskommune

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
77/2022	05.09.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
39/2022	06.09.2022	Eldrerådet
68/2022	08.09.2022	Regional-, kultur- og næringsutvalget
175/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
100/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Sammendrag

I 2025 er det 200 år siden utvandringen fra Norge til USA startet, og fylkestinget har bedt fylkesdirektøren avklare hvordan fylkeskommunen kan bidra til markeringen av jubileet.

Utvandrerjubileet sammenfaller med Stavangers byjubileum, og har derfor blitt lagt inn under Stavanger 2025 sammen med jubileene for domkirken og bispedømmet.

Alle disse jubileene har et regionalt og til dels nasjonalt perspektiv, og er derfor relevante for fylkeskommunen å bidra til. Fylkesdirektøren tilrår derfor at fylkeskommunen inngår et samarbeid med Stavanger kommune, og tar en rolle som regional koordinator og pådriver for jubileene.

Rogaland fylkeskommune har nylig planlagt og gjennomført et stort rikssamlingsjubileum, og har opparbeidet seg både erfaring og kompetanse som kan komme til nytte i dette arbeidet. Fylkesdirektøren foreslår å sette av en stillingsressurs og midler som et bidrag til markeringen av jubileene.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune ønsker å bidra til markeringene av Utvandrerjubileet og Stavanger 2025, og går inn med en 50% stilling i tre år, samt med en mindre sum til aktiviteter, totalt kr 1 mill. årlig.

Midlene dekkes innenfor eksisterende budsjettamme. Dersom det etter hvert skulle vise seg å bli behov for økte rammer, i form av økning i stillingsprosent eller i midler til aktiviteter, bes fylkesdirektøren komme tilbake til dette ved rullering av økonomiplanen.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Rune Thele
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

I 2018 tok daværende statsforvalter Magnhild Meltveit Kleppa initiativ til å gjennomføre et utvandrerjubileum i 2025, og ga uttrykk for en forventning om at fylkeskommunen skulle koordinere og stille ressurser til disposisjon for planlegging og gjennomføring av dette. Fylkesutvalget behandlet statsforvalterens initiativ høsten 2018, og konkluderte i tråd med fylkesdirektørens tilrådning med at det skulle etableres et forprosjekt for å se nærmere på hvordan fylkeskommunen kunne bidra (FU-sak 181/2018). I saksutredningen ble det også understreket at koordinering og samarbeid med Stavanger kommune ville være viktig. I fylkesdirektørens budsjettforslag for 2019 lå forprosjektet inne med 250 000 kroner, men det ble tatt ut igjen av fylkestinget i det endelige budsjettet.

I 2021, i forbindelse med behandlingen av budsjettet for 2022 (FT-sak 151/2021), kom saken opp igjen gjennom et vedtatt tilleggsforslag/verbalpunkt:

«I 2025 er det 200 år sidan utvandringa frå Noreg til Amerika starta, og fylkestinget er kjent med at det er sett i gang eit arbeid med 200 års markering. Det bes om ei sak som avklarar deltaking og omfang frå fylkeskommunen si side».

Denne saken er en oppfølging av dette vedtaket.

Om Stavanger 2025

Stavanger 2025 ble opprinnelig omtalt som 900-årsjubileum for byen, domkirken og bispedømmet, men at det var åpent for å legge andre jubileer og arrangementer inn under samme konsept. 200-årsmarkeringen for starten på utvandringen med Restauration sin ferd til New York i 1825 er således blitt inkludert i ettertid.

Stavanger kommune har utarbeidet et konsept for markeringen der 900-årsfeiringen vil bestå av flere jubileumsprosjekter og satsinger som skal bygge fellesskap og sette spor som varer. Jubileumsprogrammet er delt inn i tre tema: *Opphav*, som handler om å løfte fram historie og kulturarv, med Domkirken som et hovedprosjekt; *Samspill*, som ser på samspillet med naturen og verden i dag og har Pedersgata som hovedsatsing; og *Omslag*, som løfter blikket framover og spør hvordan vi skal møte framtiden, med Ullandhaug som omdreiningspunkt. For nærmere beskrivelse av konsept og planer se [Stavanger2025](#).

Om utvandrerjubileet

Utvandrerjubileet er markeringen av at det er 200 år siden sluppen «Restauration» i 1825 forlot Stavanger med 52 personer med kurs for New York. Dette regnes som den første planlagte gruppeutvandringen fra Norge i moderne tid, og dannet starten på en folkevandring som i stor grad har preget norsk historie.

Utvandrerjubileet ble besluttet inntatt som del av Stavanger 2025 i 2020.

I saksutredningen ble dette omtalt slik: «Større markeringer i jubileumsåret, som 200-årsdagen for utvandringen med Restauration i 1825, bør ses i sammenheng med Stavanger 2025 og koordineres med øvrige jubileumstiltak dette året. I 2025 er det 200 år siden de første utvandrerne dro fra Norge til Amerika i 1825. Markeringen løfter fram aktuelle spørsmål om migrasjon, identitet og religion. Stavanger kommune er i dialog med Tysvær kommune for å koordinere markeringer i Tysvær og i

Stavanger. Stavanger kommune har muligheten til å koble seg på en nasjonal markering koordinert av Norsk utvandermuseum på Hamar som vil sette Stavangers utvandrermarkering inn i et nasjonalt og internasjonalt perspektiv».

Norsk utvandermuseum har tatt initiativ til et landsdekkende samarbeid og har en [nasjonal koordinatorrolle for 200-årsmarkeringen](#) av den første organiserte utvandringen til USA i 1825. Norsk utvandermuseum har blant annet stått for kontakten med nasjonale myndigheter, og koordinerer markeringen i Norge med en parallell planlegging blant institusjonene i USA.

Problemstilling

Det skal tas stilling til fylkeskommunal deltakelse i Utvandrerjubileet og Stavanger 2025.

Saksopplysninger

Hovedarrangør for Stavanger 2025 er Stavanger kommune, med Den norske kirke og Universitetet i Stavanger som medarrangører. I tillegg er Museum Stavanger, Stavanger Sentrum, Stavanger Turistforening og Sølvberget samarbeidspartnere.

Stavanger kommune har satt av midler til gjennomføringen og har allerede tatt et hovedansvar for både konseptutvikling, planlegging, gjennomføring og finansiering. Gitt at både domkirken, bispesetet og utvandringen har stor relevans og interesse også utenfor grensene til Stavanger kommune, har kommunen ønsket et samarbeid med fylkeskommunen.

Rogaland fylkeskommune ble invitert med til samarbeid om Stavanger 2025 via en henvendelse fra direktør for Innbygger- og samfunnskontakt i Stavanger kommune til fylkesdirektøren 02.11.2020: «Rogaland fylkeskommune inviteres til å delta som medarrangør i Stavanger 2025, og vi ønsker med denne henvendelsen å innlede en formell dialog rundt fylkeskommunen sin rolle i jubileet og finne et tidspunkt for et første møte». Denne henvendelsen har blitt fulgt opp administrativt av kultur- og næringsavdelingen gjennom flere møter med Stavanger kommune.

Fylkeskommunen er i kommunens konsept for Stavanger 2025 definert som en av tre medarrangører. Denne medarrangørrollen var allerede definert og vedtatt i konseptet for Stavanger 2025 da fylkesdirektøren ble invitert med, og fylkesdirektøren har så langt ikke klart å finne en hensiktsmessig måte å bidra på innenfor de gitte rammene for denne.

For fylkeskommunen ville medarrangørrollen i Stavanger 2025 blant annet innebære et forpliktende samarbeid innenfor allerede vedtatte rammer, og der den politiske beslutningsmyndigheten, i form av en politisk styringsgruppe, lå til Stavanger kommune alene.

For at fylkeskommunen skal kunne ta en betydelig rolle som medarrangør i et slikt prosjekt, må det være en forutsetning at fylkestinget gis anledning til å være med å definere både rolle og prioriteringer.

Det har vært en utstrakt dialog i forsøk på å finne en inngang eller tilpasning til medarrangørrollen. Fylkesdirektøren foreslår derfor en annen tilnærming til hvordan fylkeskommunen kan bidra i tråd med hovedintensjonene, uten at det inngås en formell avtale som *medarrangør* slik Stavanger kommune har gjort med Universitet i Stavanger og Den norske kirke.

Når det gjelder Utvandrerjubileet spesielt, er konsept under utarbeidelse, og Stavanger kommune har invitert både fylkeskommunen og andre med i utformingen av dette og ellers til et bredt samarbeid om denne jubileumsmarkeringen. I så måte er det her større rom for at fylkeskommunen kan definere sin egen rolle, både når det gjelder selve jubileumsmarkeringen, og som samarbeidspart.

Fylkesdirektørens vurderinger

Det er utvilsomt elementer ved Stavanger 2025 og Utvandrerjubileet som har relevans og interesse utover Stavanger kommune, noe som tilsier at fylkeskommunen både kan og bør bidra til å sikre at det regionale perspektivet blir ivaretatt. Dette har også vært Stavanger kommunes hensikt og ønske med å invitere fylkeskommunen inn som «medarrangør» i byjubileet.

Stavanger kommune har tatt Utvandrerjubileet 2025 inn som en del av Byjubileet 2025, og Stavanger har allerede tatt et hovedansvar for både konseptutvikling, planlegging, gjennomføring og finansiering. Samtidig er Stavanger kommune opptatt av å formidle og utvide perspektivet for jubileene og gjøre dem relevante for hele fylket. Begge jubileene har uten tvil både regional og nasjonal relevans og interesse, og da særlig det som gjelder utvandringen, domkirken og bispesetet.

Når fylkesdirektøren nå skal vurdere deltakelse i Utvandrerjubileet, vil det være naturlig å se dette i sammenheng med tilsvarende deltakelse i Stavanger 2025.

Fylkesdirektøren vil tilrå at fylkeskommunen engasjerer seg i begge jubileene, at det inngås et samarbeid med Stavanger kommune, og at partene i felleskap finner frem til en hensiktsmessig samarbeidsmodell.

Fylkeskommunen kjenner hele fylket, og har både et nettverk av kontaktpersoner og god kjennskap til aktiviteter og satsinger i kommunene, i kulturlivet, i næringslivet og i organisasjonslivet. Slik kan vi gi markeringene et bredere nedslagsfelt og løfte den regionale historien.

Gjennom Rikssamlingsjubileet. Hafrsfjord – Nordvegen 2022 har fylkesdirektøren også høstet mange erfaringer og ervervet kompetanse som kan ha overføringsverdi i arbeidet med oppfølging av de to nevnte jubileene.

I og med at Stavanger kommune allerede har tatt ansvar og initiativ til et bredt samarbeid, og uttrykt et klart ønske om fylkeskommunal medvirkning for å ivareta det regionale perspektivet, vil det etter fylkesdirektørens vurdering være mest hensiktsmessig å støtte opp om det arbeidet som allerede er satt i gang, og bygge videre på den rollen som fylkeskommunen allerede har som koordinator, samordner og tilrettelegger.

Med bakgrunn i at fylkeskommunen ikke skal ha hovedansvar for planlegging eller gjennomføring, foreslår fylkesdirektøren at det avsettes midler til en ressurs i 50% stilling som kan følge opp jubileene.

En slik ressurs ville også måtte ha ansvar for å koordinere og koble eventuelle og aktuelle interne fagressurser, satsinger eller prosjekter mot jubileene der og dersom det er relevant.

Fylkesdirektøren vurderer at det vil være mest hensiktsmessig å støtte opp om de planer som allerede foreligger, for eksempel gjennom deltakelse i arbeidsgrupper for jubileene. Innenfor en 50% stilling mener fylkesdirektøren at det vil være mulig å bidra tilstrekkelig. Dersom fylkeskommunen skal gå tyngre inn og ønsker å løfte jubileene, eller deler av disse betydelig, vil det kreve økt innsats.

Nærmere definisjon og organisering av samarbeidet må avklares i dialog med Stavanger kommune. For fylkeskommunen vil det være viktig at det er mulighet til å delta og bidra ut fra egne ønsker og forutsetninger, og til å vurdere om og i hvilken grad et fylkeskommunalt engasjement skal kobles opp mot markeringer i Stavanger og nasjonalt.

Slik fylkesdirektøren har forstått det, vil Stavanger kommune kunne være positiv også til en slik tilnærming, da dette vil bidra til å ivareta intensjonene med fylkeskommunal deltakelse om enn på en annen måte enn opprinnelig tenkt.

Stavanger kommune har satt av betydelige midler til gjennomføring av jubileene. Fylkeskommunale midler bør i så måte prioriteres til å løfte det regionale perspektivet og bidra til å koordinere lokale initiativ, tiltak og ressurser med hovedprosjektene. I første rekke må finansiering av eventuelle jubileumsprosjekter søkes innenfor eksisterende tilskuddsordninger. Fylkesdirektøren vil imidlertid sette av noe midler som på ulike måter kan brukes til å skape engasjement og involvering av hele regionen. Fylkesdirektøren vil komme tilbake til et eventuelt behov for økning i innsatsen ved neste års budsjett, når detaljert innhold og behov er ytterligere avklart.

Konklusjon

Stavanger kommune har tatt et eierskap og ansvar for planlegging og gjennomføring av både Utvandrerjubileet og Stavanger 2025, og har invitert fylkeskommunen til å samarbeid.

Fylkesdirektøren anerkjenner de to jubileenes regionale betydning og tilrår at fylkeskommunen tar et eierskap til og bidrar til jubileumsmarkeringene i 2025.

Fylkesdirektøren foreslår at fylkeskommunen går inn med en 50% stilling i tre år, samt med en mindre sum til aktiviteter, totalt kr 1 mill. årlig.

Midlene dekkes ved omdisponeringer innenfor eksisterende budsjetttramme. Dersom det etter hvert skulle vise seg å bli behov for økte rammer, i form av økning i stillingsprosent eller i midler til aktiviteter, tilrår fylkesdirektøren at en kommer tilbake til dette ved rullering av økonomiplanen.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/41582-1
Saksbehandler: Tore Jensen
Avdeling: Transport og mobilitet

Gratis ferger

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
80/2022	05.09.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
42/2022	06.09.2022	Eldrerådet
38/2022	07.09.2022	Samferdselsutvalget
168/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
101/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg 1) Gratis ferge - notat fra Kolumbus

Sammendrag

I revidert nasjonalbudsjett ble det avsatt 53 millioner kroner for at en rekke fergesamband i landet kunne bli gratis fra 1. juli 2022. Midlene kommer i tillegg til 30 millioner kroner som tidligere er avsatt i statsbudsjettet.

I forslaget er totalt fire samband i Rogaland nevnt som aktuelle for ordningen med gratis ferge. Sambandet Haugesund-Utsira ble gratis 1. juli i år. Denne saken omhandler de resterende sambandene som er aktuelle for gratis-ordningen; Ryfylkefergen, Finnøyfergene og Lysefjorden.

De øvrige fylkesvegsambandene i fylket har over 100.000 passasjerer i året og faller utenfor intensjonen med ordningen.

Dersom alle fire sambandene skal gjøres gratis, vil det for Rogalands del trolig være en underdekning i størrelsesorden 7-10 mill.kr fra 2023 i kompensasjonsmidlene fra staten. Endelig kompensasjon for 2023 er imidlertid ikke kjent. I tillegg kommer sannsynlig inntektsbortfall på hurtigbåt-ruter som har konkurranseflate med fergene i Ryfylke-bassenget.

Lysefjord-sambandet skal i høst lyses ut på nytt anbud hvor det er lagt til grunn en ny og større ferge, med mål om å betjene turist-trafikk til særskilte takster, som ligger over ordinært takstregulativ. Det er for dette sambandet behov for avklaringer fra samferdselsdepartementet vedrørende hvordan en eventuell kombinasjon av gratis ferge for lokalbefolkning m.v. kan kombineres med egne takster for tilreisende/turister.

Det foreslås derfor i saken å innføre gratis ferge for Finnøyfergene og Ryfylkefergen fra høsten 2022. Avgjørelse om fremtidig takst i Lysefjord-sambandet anbefales å avvente tilbakemelding fra samferdselsdepartementet.

Gratis ferge Utsira-Haugesund, som ble iverksatt 1.juli, videreføres.

Når det er snakk om disponering av frie inntekter og størrelsene og premissene var/er ukjente eller usikre, mener fylkesdirektøren at det kreves behandling i fylkesutvalget og fylkestinget. Fylkesdirektøren viser til en mer utfyllende begrunnelse for dette under saksopplysninger.

Det understrekes at saken dreier seg om bruk av frie inntekter, som fylkestinget i prinsippet kan disponere til hva som helst. Det kreves således en aktiv prioritering fra fylkestinget i revidert årsbudsjett.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Det innføres gratis ferge på Finnøyfergene og Ryfylkefergen så snart som praktisk mulig.
2. Det legges frem en ny sak om gratis ferge på Lysefjorden så snart nødvendige avklaringer fra samferdselsdepartementet foreligger.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Stine Haave Åsland
samferdselssjef

Bakgrunn for saken

I revidert nasjonalbudsjett ble det avsatt ytterligere 53 millioner kroner for å legge til rette for at fylkeskommunene kan innføre gratis ferger i alle fylkeskommunale fergesamband i helårsdrift med under 100 000 passasjerer på årsbasis, i løpet av andre halvår 2022.

Regjeringen legger dermed til grunn at disse sambandene vil kunne bli gjort gratis med denne bevilgningen.

Innfasing og innretningen av ordningen med gratis ferge må likevel vurderes konkret av fylkeskommunene for hvert enkelt samband (Prop 115S, Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2022). Gratis ferge er også omtalt i kommuneproposisjonen for 2023 (Prop.110 S).

Problemstilling

Saken omhandler hvordan gratis befordring av passasjerer og kjøretøy kan håndteres i de ulike sambandene og økonomiske konsekvenser av dette. I forslaget er totalt fire samband i Rogaland nevnt som aktuelle samband for ordningen med gratis ferge.

Sambandet Haugesund-Utsira ble gratis 1. juli i år.

Denne saken omhandler de resterende sambandene som er aktuelle for gratis-ordningen; Ryfylkefergen, Finnøyfergene og Lysefjorden. De øvrige fylkesvegsambandene i fylket har over 100.000 passasjerer i året og faller utenfor intensjonen med ordningen.

Regjeringen tydeliggjør at ordningen med gratis ferge må vurderes konkret av fylkeskommunene for hvert enkelt samband. Midlene foreslås fordelt over rammetilskuddet til de aktuelle fylkeskommunene, etter en nøkkel basert på tapte inntekter i den enkelte fylkeskommune ved å innføre ordningen. Midlene som fordeles gjennom inntektssystemet er frie midler som fylkeskommunene i prinsippet kan disponere fritt til ulike formål.

Saksopplysninger

Med gratis ferge menes gratis befordring av passasjerer og kjøretøy (med fører). Frakt av gods skal fortsatt betales som før. Kolumbus gis i tillegg anledning til å praktisere gebyr ved forhåndsbestilling av plass for kjøretøy, for å unngå at plasser blir bestilt men ikke benyttet.

Økonomiske forhold

Fordelingen av kompensasjon ble kjent 28. juni ([Rundskriv H-4/22 Kommuneproposisjonen 2023 og Revidert nasjonalbudsjett 2022 - regjeringen.no](#)).

Rogalands andel av kompensasjonsmidlene er 8,9 mill. kr for perioden 1.juli-31.desember 2022.

Beregningen av delårsvirkning i 2022 tar utgangspunkt i at det skal være mulig å dekke inn tiltaket fra 1. juli, ifølge departementet. Fylkeskommunene får 83 mill. kroner i 2022. Helårsvirkningen i 2023 er anslått til 127,5 mill. kroner.

I og med at det i Rogaland kun var Utsira-sambandet som ble gratis 1. juli og at de øvrige aktuelle sambandene blir gratis relativt sent på året, vil kompensasjonen fra staten strekke til for å dekke inntektsbortfallet i 2022.

Med en totalpott for hele landet på 127,5 mill.kr i 2023 vil imidlertid kompensasjonen til Rogaland ikke strekke til for 2023 dersom alle våre fire aktuelle samband blir gratis. Underkompensasjonen vil i 2023 trolig bli i størrelsesorden 7-10 mill.kr (hvis Rogaland tildeles samme prosentvise del av potten som i 2022, men det foreligger ikke konkrete tall for Rogaland fra departementet per dags dato. Spennet i antatt underdekning skyldes også at kompensasjonen er sammenlignet med Kolumbus billettinntekter for 2021, hvor det fortsatt var Covid19-forhold, bl.a. med lav turisttrafikk på Lysefjorden).

Det er ikke tatt høyde for eventuelt inntektsbortfall på hurtigbåtruter som har konkurranseflate med de fergesambandene som blir gratis.

Hovedgrunn til underkompensasjonen synes å være at statens beregning av inntektsbortfall for Finnøyfergene er lavere enn det faktiske inntektsbortfallet som Kolumbus har beregnet.

Sambandet er vesentlig endret siden 2019, som er det året departementet tar som utgangspunkt for sine beregninger.

I 2019 var sambandene i dette området delt inn i Judaberg-Fogn og Judaberg-Helgøy-Jelsa. Departementet påpeker dette selv i Prop.110S: *«Tabell 3.3 viser en oversikt over fylkeskommunale ferjesamband med over 100 000 passasjerer årlig i 2019, der deler av sambandet har anløp til øyer eller samfunn uten veiforbindelse til fastlandet. Oversikten er ikke nødvendigvis helt komplett, og det kan være andre flerkantsamband som også er aktuelle for ordningen. Sambandet Fogn–Judaberg–Nedstrand–Jelsa er endret siden 2019. En del (Finnøyferjene) går nå innom øyer uten fastlandsforbindelse og en annen del (Ryfylkeferjen) har delstrekninger som går mellom steder med og uten veiforbindelse. Det tas forbehold om at det også kan være andre endringer sammenlignet med 2019.»*

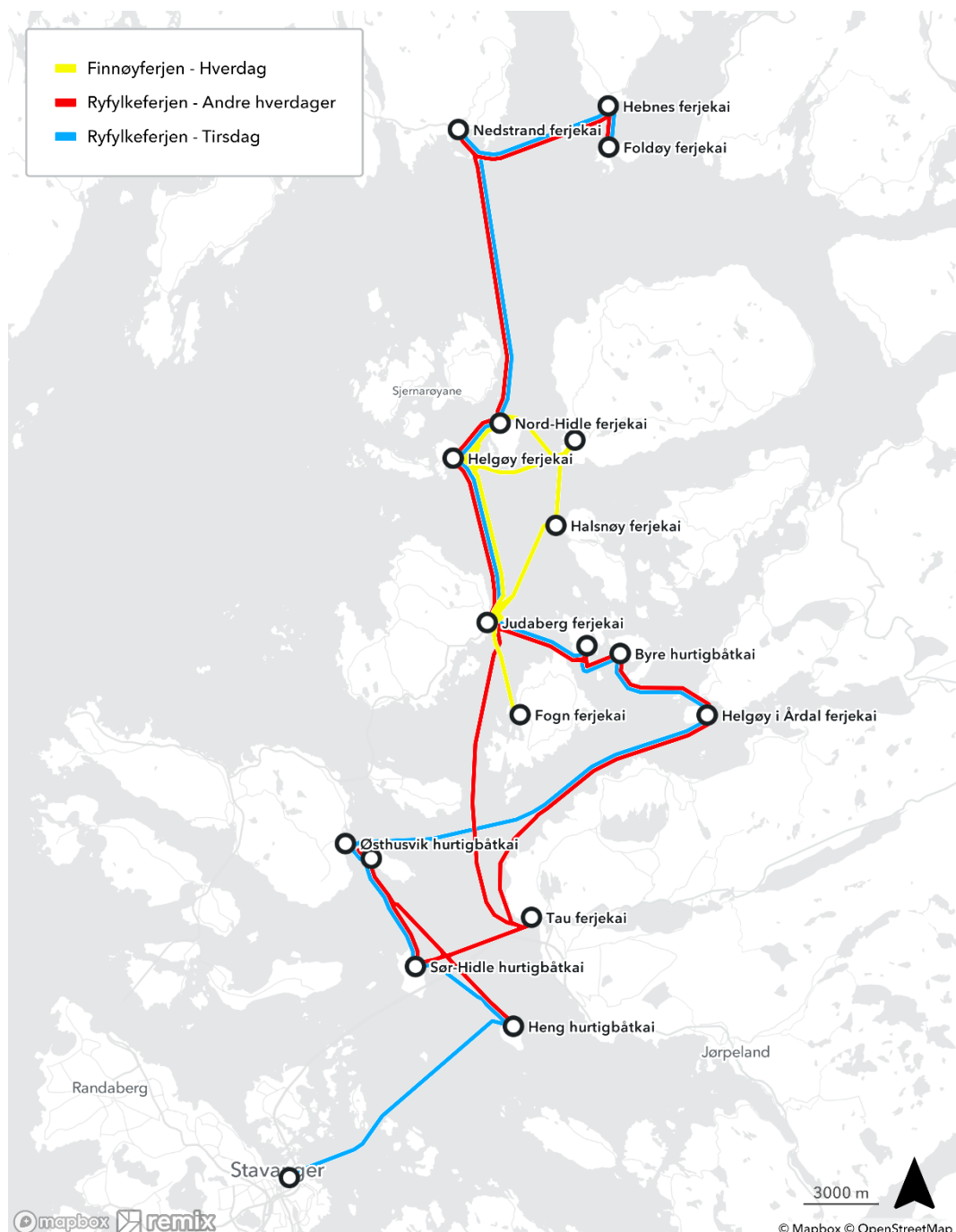
Kommunal- og distriktsdepartementet er altså klar over at det må tas en ny gjennomgang med tanke på hva som skal ligge til grunn for inntektssystemet i 2023.

I brev fra kommunal- og distriktsdepartementet, datert 29.06.22 (ref 22/1634-19) heter det i vedlegg 2, om gratis ferger: *«Flere ferjesamband blir gratis for de reisende fra andre halvår 2022. Kompensasjonen for 2022 fordeles gjennom skjønnstilskuddet, og ikke gjennom ferjekriteriet. Det er foreløpig ikke tatt stilling til hvordan kompensasjonen i praksis skal fordeles i 2023».*

Det synes som om departementets kompensasjon tar utgangspunkt i at bare deler av sambandet Finnøyfergene skal bli gratis. Dette på tross av at rutebetjeningen i Ryfylkebassenget også i 2019 hadde karakter av «flerkantsamband» med en rekke ulike anløpssteder, og hvor hver delstrekning hadde under 100.000 passasjerer.

Det pågår en dialog med kommunal- og distriktsdepartementet om kriteriene som skal ligge til grunn for normerte fergekostnader og normerte båtkostnader i inntektssystemet for fylkeskommunene for 2023.

I tillegg utreder departementet for tiden en endring i kostnadsnøkkelen for fergene hvor autopass-regulativ skal ligge til grunn og hvor overgang til lav- og nullutslippsteknologi skal tas hensyn til.

Finnøyfergene

Dette sambandet anløper Judaberg, Fogn, Halsnøy, Eidssund, Nord-Hidle og Helgøy. Totalt sett har disse fergene over 100.000 passasjerer årlig, men er å betrakte som «flerkantsamband» hvor de ulike delstrekningene hver for seg har under 100.000 passasjerer pr. år. Med unntak av Judaberg er også alle anløpsstedene øyer uten fastlandsforbindelse.

Sambandet faller derfor innenfor departementets intensjon for gratis ferge. Finnøyfergene har den desidert største billettinntekten av de sambandene som vurderes i denne saken. Av de 20,1 mill.kr (ekskl.mva) som var i billettinntekter i de fire sambandene i 2021, var 14,2 mill.kr på Finnøyfergene.

Ryfylkefergen

Dette er et samband med svært lave passasjertall, godt under 100.000. Fergeruten er vel så viktig for godstransport som transport av kjøretøy og passasjerer. Frakt av gods forutsettes fortsatt betalt med eget godsregulativ.

Ruten betjener både øyer og fastlandskaier, men sambandets lave passasjertall plasserer den i kategorien for gratis ferger.

Lysefjorden

Det tilskuddsberettigede rutetilbudet i Kolumbus-regi i Lysefjorden består i dag av ruten Lysebotn-Lauvvik. Denne er definert som ferge, betjener vegløse anløpssteder (bl.a. Lysebotn vinterstid) og har under 100.000 passasjerer.

Fra neste anbudskontrakt (fra 2024, jfr FT-sak 77/2021, 15/2022 og 40/2022) er driften planlagt endret slik at en ny større ferge, dimensjonert for turisttrafikk om sommeren, erstatter dagens Kolumbus-ferge og turistfergen (som kun går om sommeren). Intensjonen er å tilrettelegge for et opplegg der transportbehovet til både næringsliv og lokalbefolkning ivaretas samtidig som tilbudet til turister utvikles og optimaliseres. En ny moderne ferge med bedre frekvens og helårsdrift, markedsført av en profesjonell aktør forventes å kunne tiltrekke seg flere reisende enn tidligere.

En vesentlig økonomisk forutsetning er da at det kan tas billettpriser over riksvegeregulativet for turistene, mens fastboende/hyppige reisende tilbys rabatter gjennom storbrukerkort.

Vedtak i sak FT 40/2022 om takst-regulativ for nytt fergesamband i Lysefjorden:
Fylkestinget godkjenner takstregulativ for fergesambandet i Lysefjorden som beskrevet i saken;

- Det innføres et personlig storbrukerkort som legger riksregulativets priser og rabatter til grunn. Kortet forhåndsbetales, og minste påfyllingsbeløp vil være 3.300 kr.
- Takstene i riksregulativet ganges med 3 for alle enkeltbilletter for både personer og kjøretøy.
- For frakt av gods benyttes samme takstregulativ på Lysefjorden som for andre fylkesferger i Rogaland.
- Det skal stilles krav om et bookingsystem som er enkelt, driftssikkert og universelt utformet.
- Et antall plasser skal reserveres lokalt reisende i høysesongen.

Denne takst-differensieringen på Lysefjorden kan bli utfordrende ved innføring av gratis ferge, og forutsetningene for FT-vedtak 40/2022 endres.

Følgende løsninger kan tenkes:

1. Gratis ferge for alle
2. Gratis ferge for fastboende og lokalt næringsliv (se Kolumbus definisjon i vedlegg 1), rabattert årskort for andre hyppige reisende (hytteeiere m.m.), «turist»-takst for de som reiser sjelden
3. Storbrukerkort for hyppige reisende (fastboende, lokalt næringsliv, hytteeiere m.m.), «turist-takst» for de som reiser sjelden, m.a.o. takster som vedtatt i FT-sak 40/22.

Så vidt vi er kjent med er løsning 1 den som gjennomføres i andre fylker, og også det som ligger til grunn på de øvrige gratis-ferge-strekningene i Rogaland. Denne løsningen bryter imidlertid med forutsetningene i takstvedtaket i FT-sak 40/2022 og vil umuliggjøre de finansielle forutsetningene for en planlagt ny og større ferge på Lysefjorden, dimensjonert for turist-trafikk. Velges dette alternativet, vil en naturlig konsekvens være at det planlagte anbudet med større ferge primært myntet på *betalende* turist-trafikk kanselleres.

Løsning 2 er anbefalt av Kolumbus. Den krever imidlertid håndtering av grenseoppgang mellom hvem som skal reise gratis og hvem som skal betale. Kolumbus har (se vedlegg 1) skissert en mulig løsning. Det er imidlertid en utfordring å finne en løsning hvor de reisende som hverken får gratis ferge eller er turister/passasjerer som reiser sjelden, ikke får et takstnivå som er høyere enn det som lå til grunn for takstvedtaket i sak 40/22. Dette må det jobbes videre med, og forslaget fra Kolumbus er derfor ikke å betrakte som endelig.

Løsning 3 er takstvedtaket i FT-sak 40/22. Det gir ikke gratis ferge, men istedenfor et rabattert storbrukerkort som kan kjøpes av alle, men som i praksis ikke vil være gunstig for turister (og andre) som reiser sjelden. Det kan da tas en premium-pris av tilfeldige reisende, mens lokalbefolkning og andre som reiser hyppigere tilbys en rabattert kortløsning.

Juridiske vurderinger – takstdifferensiering i Lysefjorden

Kolumbus har fått advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig til å utarbeide en juridisk vurdering av en differensiert takst for Lysefjorden-sambandet, hvor det bl.a. heter:

«Vi anser at en prismodell der lokalbefolkning får gratis ferge, mens andre må betale en høy pris for billetter, antagelig ikke vil være i strid med hverken konkurranselovgivning, EØS-rettslige regler om tjenestefrihet i EØS-området, norsk diskrimineringslovgivning eller markedsføringsloven. Dersom en slik modell innføres, bør det imidlertid dokumenteres at det foreligger et konkret formål som ønskes oppnådd, for eksempel å opprettholde bosetning i området som betjenes av fergen. Det bør også dokumenteres at gratis ferge for lokalbefolkningen er et egnet tiltak for å opprettholde bosetning, og at gratis ferge som tiltak, ikke går lenger enn nødvendig, det vil si at det ikke finnes andre, mindre inngripende tiltak som kan oppnå det samme formålet (for eksempel en volumrabatt). I tillegg til ovennevnte, har vi vurdert om tilskudd til gratis ferger potensielt kan innebære statsstøtte til

enkeltbedrifter, inkludert langs Lysefjordsambandet, men konkluderer med at slik eventuell støtte mest sannsynlig vil være såkalt bagatellmessig støtte som er unntatt statsstøtteregelverket.»

Mer utfyllende om behandlingen av saken

Når det er snakk om disponering av frie inntekter og størrelsene og premissene var/er ukjente eller usikre, mener fylkesdirektøren at det kreves behandling i fylkesutvalget og fylkestinget. Kravet om forankring i fylkesutvalg og fylkesting gjelder for å si vidt også disponering av øremerkede inntekter, der hvor premissene for bruk ikke er tilstrekkelig klargjort for underliggende organ i forkant av organets behandling.

Fylkestinget har et ansvar for at økonomiplanen og årsbudsjettet settes opp i balanse og er realistisk, fullstendig og oversiktlige. Disponeringen av frie inntekter og den tilhørende prioriteringen mellom ulike formål skal komme fram av obligatoriske oversikter.

Konsekvensene for kommende år/økonomiplaner er også en faktor i vurderingen når enkelt saker behandles gjennom året, og som tilsier at fylkestinget bør behandle saken når det er forhold knyttet til den langsiktige inndekningen som ikke er avklart.

Fylkesdirektøren viser til klare forutsetninger i kommunelov (og budsjett- og regnskapsforskrift) om at det er fylkestinget som vedtar endringer i årsbudsjettet.

Fylkesdirektørens vurderinger

Ryfylkefergen faller inn under intensjonen for ordningen med gratis ferge, og det synes ikke være noen særlige problemstillinger rundt innføring av gratisprinsippet på denne. Den er imidlertid viktig for frakt av gods, som fortsatt skal betale.

Finnøyfergene faller også inn under intensjonen for ordningen, i og med at det er snakk om «flerkantsamband» hvor hver av delstrekningene (til øyer) har under 100.000 passasjerer årlig. Problemstillingen for dette sambandet er heller at bortfallet av billettinntekter underkompenseres fra staten (med virkning fra 2023), men hvor mye er uklart.

Lysefjordfergen reiser særskilte problemstillinger.

Det økonomiske fundamentet bak planene om ny, og større, ferge tilpasset turisttrafikk bygger på et ønske om at den relativt store betalingsvilligheten fra turistene skal bidra til å gi et bedre rutetilbud og større ferge på Lysefjorden.

Sambandet får en særstilling i den fylkeskommunalt finansierte kollektivtrafikken i Rogaland ved at det innføres egne – og høye – takster for reisende som reiser sjelden (vedtatt i FT-sak 40/2022).

Innføring av gratis ferge innebærer et stikk motsatt prinsipp.

Spørsmålet blir da; kan disse hensynene kombineres, og i så fall hvordan?

Gratis ferge for alle på Lysefjorden vil ikke kunne kombineres med den planlagte satsingen på ny og større ferge og flere avganger, uten en betydelig økning i fylkeskommunalt tilskudd. I tillegg faller grunnlaget for den planlagte kontraktsløsningen bort; tanken er at en anbudskontrakt etter nettoprinsippet (hvor operatøren har inntektsansvaret) skal gi incitament for å tiltrekke flere turister til Lysefjorden. I en gratisløsning, uten billettinntekter, vil et slikt incitament ikke være til stede. Det vil også være en problemstilling i hvor stor grad fylkeskommunen skal subsidiere en satsing som primært er myntet på turist-trafikk. Det kan ikke forventes at staten vil kompensere for gratis ferge ut over de inntektene som er i sambandet i dag, dvs. ikke bortfall av fremtidig forventede *høyere* inntekter fra turist-trafikk.

Kolumbus anbefaler en løsning som kombinerer gratis ferge for fastboende og lokalt næringsliv, mens alle andre betaler rabattert årskort eller turist-takst (altså en høyere takst enn dagens Kolumbus-takst).

Det fremgår av vurderingen fra advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig at det ikke er vurdert om en prismodell med takstdifferensiering oppfyller politiske krav.

Slik fylkesdirektøren vurderer saken er den juridiske vurderingen som Kolumbus har fått utarbeidet i seg selv ikke tilstrekkelig som grunnlag for en avgjørelse om differensierte takster på dette tidspunkt. I vurderingen som er foretatt er det ikke vurdert hvorvidt en slik prismodell vil være i tråd med ordningen med gratis ferger og de krav og føringer som følger av bl.a. Prop. 115 S. I Prop. 115 S (tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2022) står det ingenting om at fergesamband kan gjøres gratis for lokale, mens andre skal betale (mer enn riksveg-regulativ). Det er i denne vurderingen også påpekt flere forbehold og usikkerheter som må hensyntas ved en eventuell takstdifferensiering.

Fylkesdirektøren anbefaler at problemstillingene oversendes samferdselsdepartementet for avklaring før det gjøres takstvedtak om Lysefjorden-sambandet.

En tredje løsning er å ikke innføre gratis ferge på dette sambandet, men i stedet gi et storbrukerkort som kan kjøpes av alle men som i praksis er gunstig kun for de som reiser ofte. Det er dette som ble vedtatt i FT-sak 40/2022 og som, inntil temaet om gratis ferger ble trukket inn, har ligget til grunn for fremtidig Lysefjord-samband.

Konklusjon

Fylkesdirektøren vil tilrå at det innføres gratis ferge (for passasjerer og kjøretøy med fører) på Finnøyfergene og Ryfylkefergen så snart det er praktisk mulig.

Vedrørende Lysefjorden vurderer fylkesdirektøren saken slik at det bør innhentes en vurdering fra samferdselsdepartementet om en takstdifferensiering ut fra hvor man er bosatt, er i tråd med intensjonen med tiltaket gratis ferge og om det er noen prinsipielle forhold som gjør at slik differensiering ikke kan gjennomføres.

Dersom en takstdifferensiering, som inkluderer gratis ferge, ikke er mulig, vil det måtte gjøres et valg mellom gratis ferge på Lysefjorden eller å endre strategien for den kommende anbudskontrakten, slik at den ikke lenger bygger på et betalende turist-marked og større ferge.

Det legges frem en ny sak om takst på Lysefjorden, så snart denne avklaringen er gjort.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/46342-1
Saksbehandler: Gaute Risa
Avdeling: Samferdselsavdelingen

Kvartal 2/2022 Drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei i Rogaland

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
45/2022	07.09.2022	Samferdselsutvalget
169/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
102/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Kvartal 2_2022 Drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei i Rogaland
- 2 Vedlegg_tabeller 2.kv rapport 2022
- 3 Fiskerihavn Røvær kanalmur - orientering om status pr. august 2022
- 4 Spørsmål om prosjekt i kanal inn til Røvær havn (L)(3808909)

Sammendrag

Samferdselsavdelingen har utarbeidet en rapport som viser aktiviteten innen drift, vedlikehold og investering på fylkesvei i Rogaland pr. 2. kvartal 2022.

Fylkesdirektørens innstilling

Kvartalsrapport 2/2022 Drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei i Rogaland tas til orientering.

Det forutsettes at staten v/Kystverket overtar ansvaret for utbedring av Røvær kanalmur når fiskerihavnene tilbakeføres til staten v/Kystverket 1.januar 2023. Gjenstående av tidligere tildelte midler for utbedring av Røvær kanalmur tilbakeføres til disposisjonsfondet.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Stine Haave Åsland
samferdselssjef

Bakgrunn for saken

Samferdselsavdelingen har utarbeidet en rapport som viser aktiviteten innen drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei i Rogaland pr. 2. kvartal 2022.

Problemstilling

Rapporten Kvartal 2/2022 Drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei i Rogaland legges med dette fram til orientering.

Saksopplysninger

Rapporten Kvartal 2/2022 Drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei i Rogaland gir en oversikt over årets budsjett og forbruk innen drift, vedlikehold og investeringer på fylkesvei pr. 30.06.2022. Rapporten inneholder i tillegg en oversikt over bompengeprojekt i Rogaland som fylket har finansieringsansvaret for.

Det vises til notat om Røvær kanalmur som er vedlagt 2. kvartalsrapport. Fylkesdirektøren foreslår at gjenstående bevilgning til Røvær kanal fra disposisjonsfondet, skal reverseres. I tillegg til anvendte midler fra investeringsbudsjettet, er det også anvendt midler fra driftsbudsjettet. I revidert budsjett oktober vil fylkesdirektøren komme tilbake til mer eksakte tall for reversering til disposisjonsfond.

Fylkesdirektøren vil innarbeide omdisponeringer og budsjettendringer i investeringer i fylkesveibudsjettet 2022 i saken om revidert budsjett i oktober 2022.

Fylkesdirektørens vurderinger

Rapporten Kvartal 2/2022 Drift, vedlikehold og investering på fylkesvei i Rogaland med utfyllende tabeller i vedlegg, gir et godt bilde av aktiviteten på fylkesvei første halvår. Fylkesdirektøren mener rapporten også vil gi styringsgruppene for bompengepakken en samlet oversikt over prosjektene som er satt i gang på fylkesvei.

Med bakgrunn i vedlagt notat om Røvær kanalmur, er fylkesdirektøren av den oppfatning at det er mest hensiktsmessig at staten v/Kystverket overtar ansvaret for utbedring av Røvær kanalmur når fiskerihavnene tilbakeføres til staten v/Kystverket.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår at 2. kvartalsrapport 2022 for drift, vedlikehold og investering på fylkesvei i Rogaland tas til orientering.

Fylkesdirektøren tilrår at staten v/Kystverket overtar ansvaret for utbedring av Røvær kanalmur når fiskerihavnene tilbakeføres til staten v/Kystverket 1.januar 2023. Gjenstående av tidligere tildelte midler for utbedring av Røvær kanalmur tilbakeføres til disposisjonsfondet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2021/50261-7
Saksbehandler: Tina Tednes Jacobsen
Avdeling: Transport og mobilitet

Fremtidig rutetilbud til Borgøy

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
39/2022	07.09.2022	Samferdselsutvalget
170/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
103/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Kolumbus notat rutetilbud Borgøy
- 2 Mulighetsstudie kabelferje Borgøy

Sammendrag

Fylkesdirektøren og Kolumbus har siden oktober 2021 arbeidet for å finne ulike løsninger til framtidig rutetilbud til Borgøy. Ulike kostnadsreduserende tiltak er vurdert, blant annet muligheten for andre kontraktsformer, bruk av tidligere fartøy og delvis kommunal finansiering. I tillegg er muligheten for kabelferje vurdert.

Fylkesdirektørens innstilling

Alternativet med kabelferje utredes videre. Dette forutsettes dekket av Kolumbus sitt budsjett.

Båtruten til Borgøy formaliseres som et fylkeskommunalt samband som fullt ut finansieres av Rogaland fylkeskommune. Dette innebærer innarbeidelse i økonomiplan 2023-2026. Sambandet innrettes slik at det blir omfattet av kriteriene for finansiering gjennom inntektssystemet («normerte båtkostnader») med virkning fra 2025.

Det lyses ut en korttidskontrakt for hurtigbåt (2 +1 +1 år) mens utredningen av kabelferje pågår.

Kostnadsrammen settes til 6 millioner kroner med virkning fra 01.01.2023. Tjenestetilbudet dimensjoneres i henhold til dette. Det tas stilling til inndekning ved rullering av økonomiplan 2023-2026.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Stine Haave Åsland
samferdselssjef

Bakgrunn for saken

Borgøy i Tysvær kommune har 14 fastboende, om lag 50 hytter og enkelte fritidstilbud. Av de fastboende er det per i dag 2 skolebarn og 5 personer med pendlerbehov. Tre av disse pendler daglig. I tillegg har øya behov for post- og varelevering, samt transport av diverse servicepersonell.

Som følge av at det flyttet en familie med to skolebarn til Borgøy i 2021, ble det satt opp skoleskyss med båt til og fra Borgøy f.o.m skolestart 2021. Kontrakten ble konkurranseutsatt på nytt sommeren 2022, og løper til ut 2022, med mulighet for forlengelse ut skoleåret 2022/2023. Skoleskyssen til Borgøy har en årlig kostnad på i underkant av 2 millioner kroner. Rutetilbudet som er satt opp gjelder kun skoledager, men er da også tilgjengelig for andre reisende til Borgøy.

Et ønske om en permanent løsning for skyss til Borgøy var oppe i fylkestinget flere ganger i 2021.

FT-sak 56/2021 Ny rutestruktur hurtigbåt i Rogaland ga følgende vedtak:

Fylkestinget ønsker ei god permanent løysing for skyss til Borgøy. Fylkeskommunen bevilger i revidert budsjett ekstra midler og bidrar til å sikre vidare drift ut 2021 med utgangspunkt i dagens kontrakt. Det bes om ei sak til samferdselsutvalet i løpet av hausten der ein i samarbeid med Tysvær kommune vurderer alternative fremtidige transportløyser til Borgøy.

I forbindelse med behandlingen av Revidert budsjett i juni 2021 (FT-sak 61/2021) ble det videre vedtatt at fylkeskommunen skulle bidra med et tilskudd på inntil kroner 500 000 i 2021 til Tysvær kommune for at de skulle kunne opprettholde et båttilbud til Borgøy. Samtidig ble det bestilt en sak hvor alternative transportløsninger til og fra Borgøy ble vurdert.

Som følge av FT-sakene 56/2021 og 61/2021 ble det laget et saksframlegg om rutetilbud til Borgøy, der fylkesdirektøren la fram en innstilling om at det formaliseres en fylkeskommunal båtrute til Borgøy. Fylkestinget behandlet saken i av sak 112/2021 i møte den 26.10.2021:

Fylkestinget ber rådmannen å sikre skuleskyss for 2022. Saken bes framlagt igjen for SU seinast i fyrste møte i 2022 hvor en vurderer alternative fremtidige transportløyser til Borgøy, hvor det legges større vekt på kostnads- og miljømessige konsekvenser.

Problemstilling

Fylkestinget bes ta stilling til hvilken framtidig transportløsning som ønskes til Borgøy.

Saksopplysninger

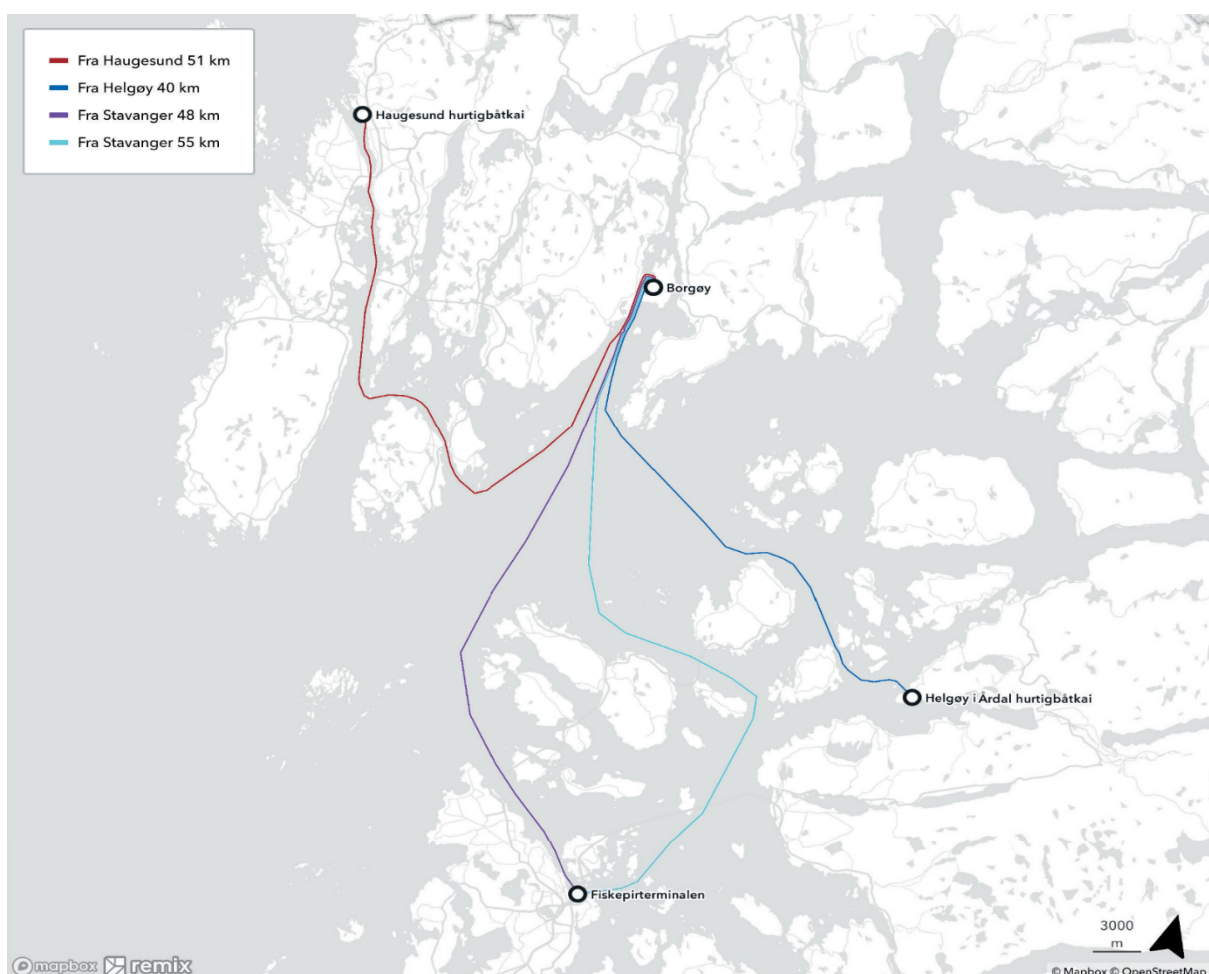
Fylkesdirektøren og Kolumbus har siden oktober 2021 arbeidet for å finne ulike løsninger til framtidig rutetilbud til Borgøy. Ulike kostnadsreduserende tiltak er vurdert, blant annet muligheten for andre kontraktsformer, bruk av tidligere fartøy og delvis kommunal finansiering. I tillegg er muligheten for kabelferje vurdert.

Hurtigbåt

Det er utfordrende å få på plass et tilfredsstillende hurtigbåttilbud til Borgøy innenfor akseptable økonomiske rammer. Dette er blant annet fordi det ikke allerede finnes noen operatører i området. For å kunne gjennomføre et ruteopplegg vil derfor en aktuell operatør måtte kjøre fra sitt respektive driftsområde til Borgøy og tilbake når det skal gå båt mellom Borgøy og Steinsvika.

Denne problemstillingen er illustrert i kartet nedenfor. Der er det skissert avstander per retning mellom Borgøy og områdene som driftes av de nærmeste operatørene. Avstanden er angitt i km. Fra Haugesund er det ca. 50 km, fra Helgøy ca. 40 km og fra Stavanger rundt 50 km.

Lengde på rute mellom Borgøy og Steinsvika er om lag 1,5 km per retning.

I vurderingen er det lagt til grunn et hurtigbåttilbud med om lag 30 turer til og fra Borgøy per uke. Dette ble også presentert for fylkestinget i oktober i fjor (FT-sak 112/2021).

Per i dag er det ikke stasjonert et fartøy i dette området som dekker behovet, og som er godkjent av Sjøfartsdirektoratet. Rederiet som tidligere har trafikkert mellom Borgøy og fastlandet har vært i tett kontakt med Sjøfartsdirektoratet.

Sjøfartsdirektoratet har konkludert med at dagens fartøy ikke kan godkjennes som et fartøy i fast rutetrafikk, som både skal frakte skoleelever og øvrige passasjerer. Fartøyet vil derfor ikke ha det nødvendige passasjersertifikatet til å kunne trafikkere sambandet på helårsbasis. Det må derfor benyttes et annet fartøy til å trafikkere sambandet.

Nedenfor er det redegjort for to muligheter for å kunne etablere et helårstilbud til Borgøy:

- 1) konsesjonskontrakt
- 2) konkurranseutsetting

Kolumbus har vært i kontakt med Tysvær kommune for å undersøke muligheten for en delvis kommunal finansiering av rutetilbudet. Kommunen har gitt tilbakemelding at det har de ikke anledning til.

Konsesjonskontrakt

Dersom den samlede verdien på kontrakten som skal inngås er under 56 millioner kroner, kan kontrakten tildeles uten forutgående konkurranse. Kontrakten kan inngås som en konsesjonskontrakt (konsesjonskontraktforskriften). Betingelsen for å kunne tildele en kontrakt etter denne modellen er at driftsrisikoen overlates til operatøren.

Kolumbus har utarbeidet et nøkternt og realistisk budsjett for operasjon av sambandet. Det vil være nødvendig å anskaffe et nytt fartøy, jfr. forutsetningene beskrevet over, men dersom det inngås en konsesjonskontrakt, kan fartøyet som nå er stasjonert på Borgøy benyttes midlertidig fram til et nytt fartøy kan settes inn i drift. Søknad om dispensasjon til Sjøfartsdirektoratet tar noen måneder, slik at oppstart kan være fra 1. januar 2023. Sjøfartsdirektoratet har sagt at en slik søknad kan innvilges.

De samlede kostnadene ved å drifte et hurtigbåttilbud til Borgøy med 30 rundturer pr uke være om lag 6,1 millioner kroner pr år. Passasjerinntektene er anslått å være ca. 300 000 kroner, slik at godtgjørelsen vil ende på 5,8 millioner kroner.

Passasjerinntektene utgjør altså under 5% av de totale kostnadene med drift av sambandet, mens tilskuddet fra RFK/Kolumbus vil være over 95%. En betingelse for å inngå en kontrakt etter konsesjonskontraktforskriften er at den reelle driftsrisikoen overlates fra oppdragsgiver til operatør. Når driftsrisikoen i dette tilfelle er såpass lav,

er det Kolumbus sin oppfatning at en konsesjonskontrakt ikke vil være lovlig. En driftsrisiko under 5% vil være for lav til den kan vurderes som reell. Denne løsningen anbefales derfor ikke.

Konkurranseutsetting

Alternativet er derfor å konkurransesette rutetransporten til Borgøy på samme måte som det gjøres med annen rutetransport med hurtigbåt i Rogaland.

Kolumbus har nettopp konkurransesatt skolekjøringen til Borgøy for skoleåret 2022/2023 og fikk da tilbud fra to operatører. Det er derfor realistisk å tro at det også for et helårs- tilbud vil være konkurranse om rutekjøring til og fra Borgøy.

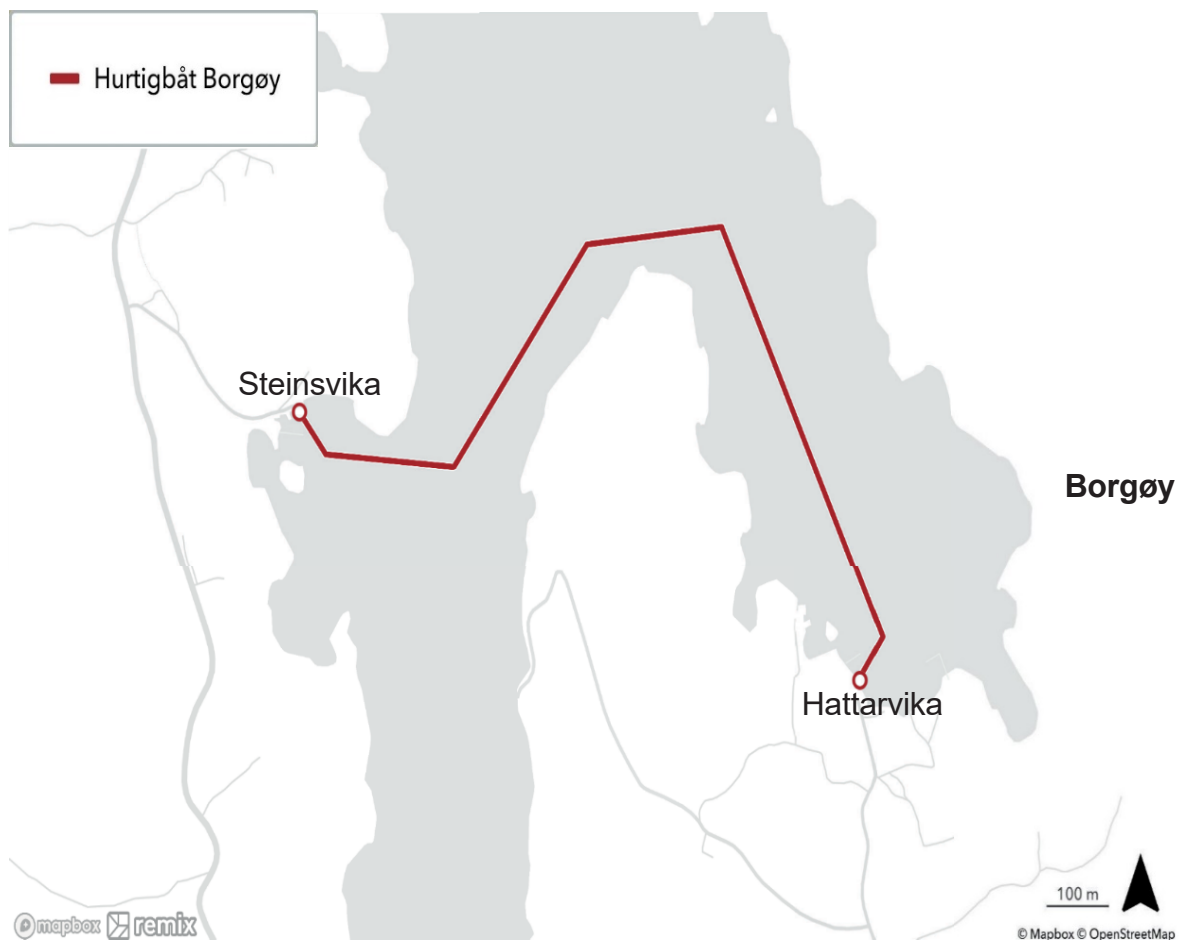
Dersom fylkestinget ønsker seg et helårstilbud med hurtigbåt til Borgøy vil Kolumbus vil derfor foreslå konkurransesetting.

En anbudskonkurranse vil da ta utgangspunkt i ruteplanen som er vist i tabellen nedenfor. Det legges der opp til ca. 30 turer pr uke. Normal varighet for hurtigbåtkontrakter er 10 år. Ettersom dette er et nytt tilbud og finansieringen er noe usikker, kan det for denne konkurransen legges til grunn en kontrakt med kortere varighet, f.eks. 4 år med mulighet for forlengelse. Det er imidlertid verdt å understreke at det ved kort varighet på kontrakten ikke er realistisk å forvente at det tilbys nytt materiell, eller materiell med en fossilfri teknologi.

Dersom det skal benyttes et nytt fartøy, med 10 års kontrakt, er den årlige kostanden estimert å være 6,1 millioner kroner (5,8 millioner kroner når passasjerinntektene er trukket fra). Dersom det tilbys et eksisterende fartøy, kan trolig kostnaden bli lavere. Konkurransen om skolekjøringen til Borgøy viste at det finnes eksisterende fartøy som er egnet.

Dersom det ikke stilles krav til nytt materiell, eller fossilfri drift, kan det være mulig å få en lavere kostnad. Særlig dersom det kommer en tilbyder som har eget, brukt fartøy. Kostnaden for et helårstilbud er da anslått å ligge på 4,5 millioner kroner til 6 millioner kroner.

Det som er lagt til grunn her er et helårstilbud som er tilpasset skolekjøring (A-avganger), pendlere (B-avganger) og fritidsreiser/helgetilbud (C-avganger). Som et alternativ til denne rutetabellen kan man ta ut C-avgangene. Vi vil da få et rutetilbud som er tilpasset behovet til skolereisende og pendlere. Ved en slik løsning er det mulig å spare i overkant av 500 000 kroner i forhold til anslaget over.

Hurtigbåt - Forslag til rutetabell

Mandag og onsdag					
	Hattarvågen	Steinsvika		Steinsvika	Hattarvågen
B	06:15	06:25		06:30	06:40
A	07:45	07:55		13:15	13:25
B	15:45	15:55		16:00	16:10
Tirsdag og torsdag					
	Hattarvågen	Steinsvika		Steinsvika	Hattarvågen
B	06:15	06:25		06:30	06:40
A	07:45	07:55		15:15	15:25
B	15:45	15:55		16:00	16:10
Fredag					
	Hattarvågen	Steinsvika		Steinsvika	Hattarvågen
B	06:15	06:25		06:30	06:40
A	07:45	07:55		13:15	13:25
B	15:45	15:55		16:00	16:10
C	18:15	18:25		18:00	18:10
Lørdag					
	Hattarvågen	Steinsvika		Steinsvika	Hattarvågen
C	18:15	18:25		10:00	10:10
Søndag					
	Hattarvågen	Steinsvika		Steinsvika	Hattarvågen
C	16:00	16:10		10:00	10:10
				16:15	16:25

A: Skoletransport: Kun skoledager

B: Tilpasset pendling (helårsdrift)

C: Tilpasset hytte- og servicebehov (helårsdrift)

Kabelferje

Kolumbus har engasjert en konsulent for å lage en mulighetsstudie for en batterielektrisk kabelferje mellom Borgøy og fastlandet. Mulighetsstudien vurderer at kostnadene ved en kabelferje kan være om lag 30 millioner kroner.

Usikkerhetsmarginen her er anslått å være +/- 30%. Investeringskostnadene er ikke kvalitetssikret mot aktuelle tilbydere i markedet. I tillegg er det estimert årlige driftskostnader på 300 000 kroner.

Kabelferje vurderes som erstatning for dagens hurtigbåtforbindelse. Dette vil være en tradisjonell kabelferje med batterielektrisk drift for å vinsje fartøyet over sundet. Ferjen skal utføre ren persontransport og ha plass til 12 passasjerer. Opplyst trasé er på vestsiden av øya i området nær Vintrastø på Borgøy og nær Narravika på fastlandssiden hvor avstand er på ca. 250 meter. Ferjen kan med dette operere uten fast mannskap og går kun etter behov uten noen form for rutetabell. Overfartstid kan være på typisk innenfor 5 minutter. Dersom ferjen benyttes for hyppig, vil den kreve tid til lading av batterier.

Brukerløsning for kabelferje

Konsulenten ser det som hensiktsmessig at det legges opp til en selvbetjent løsning som kan opereres etter samme prinsipp som en personheis i en bygning. Personer som benytter tjenesten, vil da kunne trykke på en knapp som kaller på ferjen dersom den ikke ligger til aktuell kai. Er ferjen i operasjon vil den ikke returnere før oppdrag er fullført. Når alle er kommet om bord igangsettes ferjen ved at det trykkes på en knapp inne i kabinen.

For å forhindre ukvalifisert bruk av ferjen (barn som reiser alene) må det etableres et system som hindrer at ferjen kan settes i gang uten at det er voksne, eventuelt personer over 16 år, om bord. Alderskontroll kan for eksempel gjøres ved hjelp av et app-basert system. Dette kan løses på flere ulike måter. For eksempel ved en skjerm løsning om bord i ferjen hvor en verifiserer alder, eventuelt legger inn en forhåndsgodkjent brukernavn/passord eller bruk av egen mobiltelefon og en SMS- eller webapplikasjon før ferjen kan startes. Av sikkerhetshensyn og praktiske årsaker vil det imidlertid ikke være mulig å starte ferjen fra en mobilapplikasjon.

Det er begrenset utvalg av betjeningsløsninger for kabelferje, og det er derfor vanskelig å komme med et realistisk kostnadsanslag. Videre må det utredes mer detaljert hvordan betjening av ferjen og kontroll av mindreårige skal være før man kan regne mer detaljert på kostnadene for dette. Et svært grovt og usikkert anslag er 0,5-1 millioner kroner i investeringskostnad og 0,1 millioner kroner i årlige driftskostnader for betjeningsløsningen.

Behov for ledsager ifm. skoleskyss

Siden barn under 16 år ikke vil kunne reise alene med en kabelferje vil det være nødvendig med ledsager for skolebarna. Det er ikke kompetansekrav til ledsager på kabelferje, men det vil medføre personalkostnader.

Etter det Kolumbus erfarer det er ingen kollektivselskaper i Norge som benytter kabelferje til skoleskyss. Opplæringsloven § 7-4 gir kommunene ansvaret for reisefølge i grunnskolen. Loven oppstiller ingen vilkår til hvilke typer skyssmiddel loven skal gjelde for. I henhold til forarbeidene eller andre uttalelser (Utdanningsdirektoratet) stilles det ikke noen form for begrensninger for hvilke skyssmidler som evt. en ledsager skal kunne følge med på, men det har ikke vært dialog med Tysvær kommune angående dette enda. Vanligvis er det kommunen som dekker personalkostnaden for ledsager ved ordinær skoleskyss.

Kostnad og levetid

Basert på den kunnskap vi har er det grunn til å anta en levetid på 20-30 år for denne type kabelferje. Kolumbus har vært i kontakt med driftsansvarlig for kabelferjene til Wergeland i Vestland. Kablene på ferjene de opererer i Vestland fylke blir skiftet ut hvert 2. år. Dette har en viss kostnad, men ettersom Borgøy-ruta kan være kort og ha en lettere båt, er det grunn til å tro at kablene kan være relativt tynne (og dermed rimeligere å bytte). Begge ferjene går på elektrisk drift. Den ene ferjen har allerede gått i over 20 år, men vi har ikke full oversikt over hvilken levetid båtene er bygd for.

Kolumbus kjenner til følgende andre kabel-ferjesamband i Norge:

- M/F Nissen – betjent bilferje fra Fjone til Sundsodden – bygd i 1976
- K/F Hisarøy – betjent elektrisk bilferje fra Mjånes til Hisarøy – starta operasjon i 2013
- K/F Fjon-M – betjent elektrisk (ombygd) bilferje fra Masfjordnes til Duesund – bygd i 2002
- K/F Solskjel Kabelferje – ubetjent (men krav om fritidsskippersertifikat D5L) for 4 biler og 12 passasjerer – driftsstart i 2009

I tillegg er det kabelferjer på både Espevær og Fedje, men disse er åpne ferjer med begrensa passasjerkapasitet og lengde på samband.

Regnestykket hurtigbåt vs. kabelferje er vanskelig å si noe om uten å foreta en grundig vurdering av alle relevante faktorer som vil ha påvirkning på en løsning med kabelferje. Mulighetsstudien skisserer at kostnadene medfører en investering på ca. 30 millioner kroner. Usikkerhetsmarginen her er anslått å være +/- 30%. I tillegg er det estimert årlige driftskostnader på 300 000 kroner.

Eierskap til kabelferje

Når det gjelder eierskap kan dette både ligge hos Kolumbus/Rogaland fylkeskommune og hos ekstern aktør. I utgangspunktet har ikke dette en vesentlig betydning for kostnad for en evt. kabelferje. En kabelferje bygget for formål Borgøy vil ikke kunne benyttes andre steder og vil bygges spesifikt for Borgøy. Dette kan tale for at det bør vurderes at kabelferjen eies av Kolumbus, selv om det er en vedtatt strategi at Kolumbus ikke skal ha eierskap i materiell.

Tidshorisont

Med prosjektering, utlysning og byggeprosess, samt tilrettelegging av vei/gangsystem, vil en kabelferje sannsynligvis tidligst kunne settes i gang i 2024. Det finnes verft i Norge som vil kunne ta et slikt oppdrag, men det er stort press i markedet for marin kompetanse. I tillegg til at dette er et spesielt prosjekt, kan det medføre begrenset deltakelse i denne type konkurranse.

Økonomi

Når det gjelder finansiering gjennom inntektssystemet, viser fylkesdirektøren til FT-sak 112/2021 Rutetilbud til Borgøy, samt fylkesdirektørens innstilling til FT-sak 124/2021 økonomiplan 2022-2025.

Fylkesdirektøren viser der til at kostnadsnøkkelen i inntektssystemet nå er 50 pst. sambandsbasert for båtruter, mens lengden på kystlinjen styrer fordelingen av det resterende utgiftsbehovet. Et nytt fylkeskommunalt samband bør i utgangspunktet innrettes på en nøktern måte, slik at det statlige bidraget fra kriteriet "normerte båtkostnader" i delkostnadsnøkkelen for båt og ferje dekker en betydelig andel av driftsutgiftene.

Følgende krav gjelder for båtruter:

- Kriteriet omfatter passasjerbåter i ordinær rutetrafikk, og båtruter som i hovedsak tilbyr lovpålagt skoleskyss.
- Båtrutene må ha helårsdrift og være fullt ut fylkeskommunale. Kriteriet omfatter ikke kommunale og private båtruter eller ferjesamband som finansieres delvis med fylkeskommunale tilskudd.
- En rute regnes som en båt rute uavhengig av fartøystype så lenge den frakter passasjerer, og så lenge en eventuell biltrafikk er på under 10 personbilenheter i årsdøgntrafikk (PBE ÅDT).

Fylkesdirektøren anslo at det kunne være et potensial for 2,5 millioner kroner i positiv omfordelingsvirkning gjennom inntektssystemet tidligst fra år 3. Dette gjelder ennå som sannsynlig premiss dersom departementet godkjenner det nye sambandet som en båt rute – per definisjon. De to første årene må fylkeskommunen dekke hele regningen selv.

I vedtaket av FT-sak 124/2021: Økonomiplan 2022-2025 - Årsbudsjett 2022, ble det lagt til grunn 500 000 kroner i 2022, 2 millioner kroner i 2023 og 2024 samt 1,5 millioner kroner i 2025.

Fylkesdirektørens vurderinger

Kolumbus har siden forrige gang rutetilbud til Borgøy ble behandlet i fylkestinget vurdert kostnadsreducerende og miljøvennlige alternativer til hurtigbåt.

Dersom det opprettes et fylkeskommunalt samband som finansieres av fylkeskommunen, kan vi (noe forenklet) legge til grunn at staten dekker halve regningen etter to år for en hurtigbåt. Den nevnte batterielektriske kabelferjen vil i dette tilfelle falle inn under kategorien «hurtigbåt», da den er et rent passasjerfartøy. Ovennevnte forutsetter at sambandet blir godkjent som et samband som innfrir kriteriene for finansiering gjennom inntektssystemet.

Fylkesdirektøren ser at det er vanskelig å få ned kostnadene ved opprettelsen av et ordinært hurtigbåtsamband uten å kutte i rutetilbudet. Hvis man i en ordinær utlysning av et anbud uten ekstra krav til nytt materiell eller et krav om fossilfri løsning får tak i

et egnet brukt fartøy, kan det være mulig å få inn et lavere tilbud. Men dette er vanskelig å vurdere uten å lyse ut anbudet først.

Fylkesdirektøren støtter Kolumbus sine vurderinger når det gjelder usikkerheten knyttet til driftskostnadene og investeringskostnadene ved en kabelferje. Siden det ikke foreligger et fullstendig kostnadsbilde for en kabelferje, kan Fylkesdirektøren ikke vurdere hvilken løsning som er best egnet på lang sikt.

Fylkesdirektøren anbefaler derfor å utrede alternativet med kabelferje videre. Kabelferje kan vise seg å være et godt alternativ dersom kabelferje har lang levetid, og kan være mer miljøvennlig. Dette forutsetter en investeringskostnad som antydnet i mulighetsstudien og lave driftskostnader.

Fylkesdirektøren vurderer mulighetsstudien som en god start, men ser at er flere ting som bør utredes for å danne et godt beslutningsgrunnlag. Blant annet bør det ses nærmere på vurderinger for tilførselsvei, bunnforhold, sikring av skoleskyss og alternative krysningspunkt.

Mens en videre utredning av kabelferje pågår, anbefaler Fylkesdirektøren at det inngås en korttidskontrakt på 2 +1 +1 år for hurtigbåt. Dette er samme kontraktslengde som er vedtatt for Vassøy mens utredningen for fastlandsforbindelse pågår der.

Fylkesdirektøren legger til grunn at et samband på den aktuelle strekningen må gjøres så kostnadseffektivt som mulig, eller i det minste tilpasses den normen som KMD opererer med. Det må vurderes om antall avganger kan reduseres i forhold til det som er skissert over, for eksempel slik at avganger merket C utgår.

Konklusjon

Fylkesdirektøren tilrår at et alternativ med kabelferje utredes videre. Samtidig opprettes en fylkeskommunal båtrute med korttidskontrakt som innarbeides i økonomiplan 2023-2026 med en samlet økonomisk ramme på 6 millioner kroner med virkning fra 2023. Sambandet skal innrettes slik at det blir omfattet av kriteriene for finansiering gjennom inntektssystemet («normerte båtkostnader») med virkning fra 2025.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/43125-2
Saksbehandler: Siri Warland
Avdeling: Planlegging og utbygging - Nord-Jæren

Bievennlige tak på busskur og grøntarealer i byområder_

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
75/2022	05.09.2022	Fylkesrådet for funksjonshemmede
36/2022	06.09.2022	Eldrerådet
41/2022	07.09.2022	Samferdselsutvalget
171/2022	20.09.2022	Fylkesutvalget
104/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Notat - Pollinerende insekter og planter
- 2 Notat - Bievennlige leskur - Bussveien

Sammendrag

Saken vurderer ulike løsninger for hvordan fylkeskommunen kan bidra til å forbedre forholdene for bier og andre pollinerende insekter. Nasjonale og regionale føringer vektlegger viktigheten av å legge bedre til rette for pollinerende insekter, deriblant humler.

Fylkesdirektørens vurdering er at det ses nærmere på hvilke tiltak som gir best nytteeffekt; om det er:

- a) nye grønne tak på leskur
- b) andre løsninger i tilgrensende områder
- c) en kombinasjon av disse

Andre løsninger i tilgrensende områder er beskrevet i eget avsnitt i saken, og innebærer for eksempel blomsterbed, digital kartoversikt over viktige områder for pollinerende insekter og tett dialog med kommunene. Dette vil være aktuelt for de tre største byene i fylket; Haugesund, Sandnes og Stavanger.

Tilgrensende områder har den fordel at de er større, og kan dermed ha større effekt. Léskur er mindre i areal, men kan fungere som nødvendige mellomstopp mellom de større blomsterarealene, ettersom insektene vanligvis ikke flyr lenger enn 150-200 meter om gangen.

Saken drøfter også muligheten for å bygge om leskur i dagens driftskontrakter sett opp mot å vente til neste periode for driftskontrakter for leskur. Av konkurransehensyn er det en fordel at dette blir med i en ny anbudskonkurranse og ny kontrakt.

Fylkesdirektøren ønsker å innarbeide en opsjon på 10-30 grønne, bievennlige tak i nye driftskontrakter for léskur i Bussveien, Stavangerregionen for øvrig og Haugalandet, som vil bli gjeldende i henholdsvis 2023 og 2026. Antall grønne léskur er ikke bestemt, fordi det gjenstår å vurdere behovet for Haugesund, Sandnes og delvis Stavanger sentrum. Arbeidet med å utforme nye driftskontrakter for léskur langs fylkesveiene i Stavangerregionen og Bussveien er allerede i gang.

Fylkesdirektørens innstilling

Det legges inn en opsjon på 10-30 grønne tak på leskur i nye driftskontrakter for Stavangerregionen og Haugalandet.

Håkon Schwalb
Kst. fylkesdirektør

Stine Haave Åsland
Samferdselssjef

Bakgrunn for saken

I FT-sak 124/21 *Økonomiplan 2022-2025 - Årsbudsjett 2022* ba fylkestinget om å få forelagt en sak i løpet av 2022 der en ser på muligheten for å få grønne, bievennlige tak på bussskur i byområdene.

Problemstilling

Fylkestinget skal ta stilling til om det skal legges inn en opsjon på grønne, bievennlige tak på léskur i nye driftskontrakter for léskur i Bussveien, Haugesund, Sandnes og Stavanger sentrum.

Saksopplysninger

Humler, bier og andre pollinerende insekter er nødvendige for at blomstrende planter skal kunne formere seg. I Europa har flere humlearter og andre biearter forsvunnet, og forskning viser en sammenheng mellom tap av disse artene og nedgang i antall blomsterplanter til blant annet grønnsaker, frukt og bær (Semb-Johansson og Sørli Paus-Knudsen, SNL, 2022).

Overordnede føringer

Nasjonale og regionale føringer for å tilrettelegge for flere områder eller korridorer for pollinerende bier og andre pollinerende insekter står blant annet beskrevet i flere av *FNs bærekraftsmål* for en bærekraftig utvikling fram mot 2030, *Naturmangfoldloven*, *Nasjonal pollinatorstrategi*, *Tiltaksplan for ville pollinerende insekter 2021-2028*, *Utviklingsplan for Rogaland - regional planstrategi 2021-2024* og *Regionalplan for klimatilpasninger i Rogaland 2020-2050*.

Bier og blomster – hva må til for å lykkes?

Grønne områder og korridorer for mat, hvile og soveplasser

Grønne korridorer med vegetasjon langs bynære strøk, sammen med etablering av flere matfat i sentrum, vil kunne virke positivt inn på pollinerende bier i nærliggende jordbrukslandskap, hvor matproduksjon er sentralt.

Siden mange pollinerende insekter ikke flyr stort lenger enn 150–200 meter på jakt etter nektar og pollen, er det viktig å spre soveplasser, tilholdssteder for hvile og matfat jevnt i byene, samt til og fra nærliggende områder.

Ettersom léskur i sentrum er plassert i relativ nær avstand til hverandre, vil insektene være i stand til å forflytte seg mellom disse. Grønne tak på léskur i kombinasjon med grønne naboområder og korridorer kan bidra til at pollinerende insekter ledes ut og inn av bykjernen. Strategisk plassering av pollen- og nektarrik vegetasjon vil kunne fungere som transportører inn og ut mot større områder med mattilgang, og bidra til at insekter finner veien til nærliggende jordbrukslandskap og andre beiteområder.

For å ivareta insektenes artsmangfold bedre, trengs det egnede leveområder med oppholds- og overnattingssteder i tillegg til mat. Dette kan gjennomføres enkelt, ved for eksempel å legge eller henge små deponier av død ved, humlekasser, trestokker med hull i eller lignende på strategiske steder i byene. Disse kan legges delvis under busker og/eller festes på léskurtakene eller legges slik at de ikke fanger for mye oppmerksomhet som innbyr til hærverk. Mangel på egnede bolplasser *kan* være en av årsakene til at humlene sliter mange steder.

Planter

Miljøet på tak er ekstremt, og plantene må tåle ekstrem tørke, vind, varme, kulde og perioder med mye nedbør. Planter i bergknappslekten er hardføre, og overlever lengre perioder med tørke, samtidig som de tåler en del vind og nedbør. De vokser dessuten på et tynt vekstmedium på 7-10 cm, og krever mindre jordtykkelse enn andre urter. Bergknapp er den mest brukte planteslekten i andre europeiske byer. Andre tørketolerante arter i norsk flora som kan egne seg på ekstensive tak, krever et tykkere substrat på minimum 20 cm. Blomstereng krever 21-30 cm jorddekke, og krever noe hyppigere klipping og skjøtsel.

Andre tiltak i tilgrensende områder

Det finnes andre løsninger i eksisterende by- og gaterom som det kan jobbes med uavhengig av léskurene. Dette er tiltak som kan forbedre dagens matfat for bier og pollinerende insekter som koster lite eller ingenting. Noe kan fylkeskommunen gjøre selv, og noe i samarbeid med andre offentlige instanser og private husholdninger:

- Anlegge blomsterbed og blomstrende vekster der det i dag er homogen gressplen eller lignende.
- Større plener på offentlige områder kan deles i ulike soner, der en del klippes jevnlig, mens en større del ikke slås før etter avblomstring.
- Slå gresskledte veikanter og midtrabatter på andre tidspunkt. Ved slått etter avblomstring vil disse områdene også fungere som matfat for insekter.
- Så mer kløver i midtrabatter.
- Sette ut plantekasser i områder med lite vegetasjon.
- Ha en tett dialog og samarbeid med kommunene som eier store deler av arealene i sentrumsområdene.
- Lage en systematisk, digital kartoversikt over områder som er viktige for pollinerende insekter, slik at områdene holdes som planlagt. Vurdere behov for tidlig- og sentblomstrende planter.
- Informasjonskampanjer med oppmuntring til innbyggerne om tiltak de kan gjøre i hagen for pollinerende insekter.
- Alternative grønne matkorridorer inn til byene kan være langs jernbanespor. Dette bør undersøkes nærmere i dialog med Bane Nor og som et mulig forsknings- og utviklingsprosjekt (FoU-midler).

Typisk situasjon i bysentrum

Sentrumsområder med mange harde flater har ofte få grønne arealer med vegetasjon og for lang avstand til større grønne områder med blomstrende vekster. Klubbgata og Verksgata er eksempler på grå sentrumsgater i Stavanger.

Veps og humler; er de et problem for mennesker i byene?

Bier har en tendens til å fly høyere enn der mennesker ferdes, og kommer vanligvis bare ned til våre høydemeter for å få tilgang til matkilder, som blomster. Siden blomster på léskurtak er relativt høyt oppe, vil derfor beplantning på léskur bidra til å holde biene unna den høyden hvor mennesker typisk befinner seg. Dette understøttes av blant annet kommunene Malmø og Helsingborg i Sverige, som fylkesdirektøren har vært i kontakt med. De har ikke fått noen negative klager fra ventende passasjerer eller forbipasserende.

Kontraktsforhold av dagens reklamefinansierte léskur

Léskurene har flere eiere og ansvarsforhold. Fylkeskommunen har ansvaret for léskurene langs fylkesveiene, og kommunene langs de kommunale gatene. Noen av léskurene eies av RFK, men de fleste av dagens léskur er reklamefinansierte, og eies, driftes og vedlikeholdes av en leverandør.

Forarbeidet med nye driftskontrakter av léskur for Haugesund, Stavanger, Sandnes og Bussveien er allerede i gang. Begge kontraktene vil få samme leverandør. Ny kontrakt for fylkesveiene generelt vil gjelde fra 01.01.2026, og for Bussveien fra midten av 2023.

Léskur langs Bussveien

Slik léskurene er tegnet, er det usikkert om de vil tåle den ekstra belastningen, men det er noe det vil ses nærmere på. Léskurene langs Bussveien blir nye, de kommer fortløpende og i nærheten av hverandre, og de mest sentrale stedene kan derfor være en interessant strekning for grønne tak.

Hva er mulig på eksisterende og nye léskur nå?

Fylkesdirektøren har vurdert kostnadene med å bygge om eksisterende, sentrumsnære léskur i Stavanger for å tåle vekten av nye «torvtak», men det vil være problematisk i forhold til regelverket for offentlige anskaffelser. Da vil dagens leverandør utføre ombyggingen til en pris som ikke har vært konkurranseutsatt. Leverandøren vil videre få en konkurransefordel overfor konkurrentene i neste anbudskonkurranse, da deres ombygde léskur ikke tas med i etableringskostnadene.

I forbindelse med saken har fylkesdirektøren tatt kontakt med aktuelle leverandører av reklamefinansierte léskur for å få et inntrykk av kostnadene med nye grønne tak. Nøyaktig pris har ikke vært mulig å innhente så lenge det ikke har vært noen reell konkurranse.

Figur 1: Grønne tak på léskur med bergknappslekten fra ulike leverandører; fra venstre Norfax, Clear Channel og JCDecaux

Fylkesdirektørens vurderinger

Det er viktig at fylkeskommunen bidrar til å oppfylle nasjonale og regionale føringer for å legge bedre til rette for pollinerende insekter, deriblant humler. Fylkesdirektøren stiller seg derfor positiv til å legge til rette for pollinerende insekter i byområder.

Fylkesdirektøren ønsker derfor å jobbe videre med å se på konkrete løsninger for hvordan fylkeskommunen kan bidra til å forbedre dagens matfat for bier og pollinerende insekter, ved å se nærmere på hvilke tiltak som gir best nytteeffekt på ulike steder i ulike byer; om det er på léskur, i tilgrensende grøntarealer, eller en kombinasjon av disse.

Fylkesdirektøren har gjort en foreløpig vurdering av Stavanger sentrum, som viser at en kombinasjon av grønne tak på léskur og ny blomstrendene beplantning i sidearealer vil være en god løsning. Her er Verksgata, Klubbegata og området rundt Breiavatnet vurdert. Bysentrene Sandnes og Haugesund er ikke vurdert enda.

Kommunene eier noen av de mest sentrumsnære léskurene og grøntarealer av en viss størrelse, og det vil derfor være naturlig å inngå et samarbeid med de tre største kommunene i fylket; Haugesund, Sandnes og Stavanger for å få til bedre, sammenhengende løsninger. Det har vært en dialog med Stavanger kommune.

Fylkesdirektøren har vurdert at det på grunn av konkurransehensyn bør avventes med å anlegge grønne tak på léskur, og at det legges inn en opsjon på 10 til 30 léskur med grønne tak i neste driftskontraksperiode for léskur. En opsjon kan tas ut av kontrakten uten at det får økonomiske konsekvenser for resten av kontrakten. Da vil det frem mot neste driftskontrakt for léskur jobbes videre med hvilke tiltak som egner seg best for byene Haugesund, Sandnes og Stavanger, og hvor mange léskur som er aktuelle. Fylkestinget vil bli orientert når prisen for nye driftskontrakter for léskur foreligger.

Konklusjon

Fylkesdirektøren er positiv til å legge til rette for pollinerende insekter i byområder, og anbefaler at fylkestinget gir sin støtte til å innarbeide en opsjon på 10-30 nye, grønne tak på léskur i nye driftskontrakter for léskur i byområdene i Stavangerregionen og Haugalandet.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksfremlegg

Arkivreferanse: 2022/34758-1
Saksbehandler: Knut Albert Gjedrem Auestad
Avdeling: Digital utviklingsavdeling

Ajourført selskapsavtale og ny eierstrategi for Interkommunalt Arkiv Rogaland IKS

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utval
148/2022	30.08.2022	Fylkesutvalget
105/2022	27.09.2022	Fylkestinget

Vedlegg:

- 1 Vedlegg_1_Ajourført_Selskapsavtale_30mai2022
- 2 Vedlegg_2_Forslag_Eierstrategi_IKA_30mai2022
- 3 Vedlegg_3_Protokoll_styremøte_IKA_030522
- 4 Vedlegg_3_Styret IKA
030522_Språklige_begrepsmessige_presiseringen_eierstrategien

Samandrag

Revidert IKS lov og ny kommunelov har gitt eit behov for ein fullstendig gjennomgang og ajourføring av selskapsavtalen for at den skal samsvarast med nytt lov- og regelverk. Med grunnlag i dei siste sakane behandla av kommunestyre, fylkesting og representantskap hjå deltakarane i Interkommunalt arkiv Rogaland IKS (IKA IKS), er det og framkome eit behov for å utarbeida ein eigarstrategi ovanfor selskapet. Eigarstrategien har til hensikt å tydeleggjera eigarane sine forventningar til IKA, men og å skapa naudsynt forutsigbarheit frå eigarane om styring av verksemda til bruk for styret i deira arbeid.

Fylkesdirektørens innstilling

1. Revidert selskapsavtale for IKA IKS blir godkjent.
2. Eigarstrategien overfor IKA IKS blir godkjent.
3. Fylkestinget delegerer fullmakt ihht. IKS-loven § 4 til representantskapet i IKA IKS til å foreta og godkjenna den reint tekniske oppdateringa av eigarbrøken i selskapsavtalen § 5 i samsvar med faktisk folketal kvart fjerde år. Krav til rapportering på bruk av delegert fullmakt følgjer av selskapsavtalen § 5.

Håkon Schwalb
kst. fylkesdirektør

Svein Vathne
avdelingssjef

Bakgrunn for saken

Interkommunalt Arkiv i Rogaland (IKA) blei stifta 01.01.1976 av 13 deltakarar. I 1992 fekk Noreg ei arkivlov. Iverksettinga av den frå 1999 medførte eit auka fokus og krav til bevaring og oppbevaring av offentlege arkiv. Lov om interkommunale selskaper blei vedteken i januar 1999, og IKA blei omdanna til eit interkommunalt selskap (IKS). Sidan har fleire kommunar kome til som eigar i IKA, i tillegg til eit par IKSer og Rogaland fylkeskommune. I 2022 er det 25 eigarar i selskapet.

Selskapsavtalen har blitt oppdatert med opptak av nye deltakarar eller når eksisterande trer ut. Revidert IKS lov og ny kommunelov underbygger behovet for ein fullstendig gjennomgang og ajourføring av selskapsavtalen, slik at den kan bringast i samsvar med lov- og regelverk. Dette arbeidet er no fullført og ajourført selskapsavtale følgjer vedlagt.

Med grunnlag i dei siste sakane behandla av kommunestyre, fylkesting og representantskap hjå deltakarane i IKA IKS er det og framkome eit behov for å utarbeida ein eigarstrategi ovanfor selskapet. Eigarstrategien har til hensikt å tydeleggjera eigarane sine forventningar til IKA, men og å skapa naudsynt forutsigbarheit frå eigarane om styring av verksemda til bruk for styret i deira arbeid. Ein eigarstrategi ovanfor eit selskap kan utformast på fleire måtar. Forslaget som blir fremja her bygger på mal utarbeida av kommunedirektørane på Jæren og i Strand samt fylkeskommunen. Malen har sitt utgangspunkt i lov- og regelverk om eigarstyring, evaluering av gjennomført selskapskontrollar og KS sine anbefalingar om eigarskap, selskapsleiing og kontroll¹. Det blir og lagt til grunn at eigarstrategien blir teken opp til evaluering og oppdatering ein gong i valperioden, elles ved behov. Dette etter same struktur som er lagt i eigarstrategiane ovanfor selskap som Lyse AS, IVAR IKS og Rogaland brann- og redning IKS.

Arbeidet med ajourføring av selskapsavtalen og utforminga av eigarstrategien har blitt gjort i samarbeid med administrasjonen i IKA når det gjeld faktagrunnlag og dei formelle sidene ved verksemda. Blant anna er det sett hen til ny arkivlov og endringane som følgjer av den. Dette har resultert i at selskapet sitt føremål er oppdatert slik at det samsvarar med lovverket. Vidare har det undervegs vore eit styremøte der det blei gjeve innspel til både selskapsavtalen og forslag til eigarstrategi. Innspela som framkom er tekne med inn i vidare arbeid. Representantskapet blei orientert om arbeidet i møtet 20.04.2022. Praktisk er det kommunedirektørane på Jæren, Strand samt fylkesdirektøren si administrative arbeidsgruppe for eigarskap som har arbeida fram sjølve dokumenta.

¹ [anbefalinger-om-eierskap-f41-web.pdf \(samfunnsbedriftene.no\)](https://samfunnsbedriftene.no/ansvar/ansvar-og-rolle-til-og-fra-2020-2022)

Sist oppdatert i 2020, KS med bidrag fra Samfunnsbedriftene og KS-konsulent.

2.2 Eigarar, eigarandler, innskuddsplikt §5 er uendra, med unntak av det er foreslått at eigarane delegerer mynde til representantskapet til å førestå reint teknisk oppdatering av eigarbrøken ihht folketalsutviklinga, ein gong i valperioden. Kommuneadvokaten i Sandnes har bistått i juridisk vurdering av løysninga. I samsvar med denne er det foreslått delegasjon av slik mynde som eige punkt i innstillinga.

2.3 §9 Representantskapet, §10 Styret og §11 Dagleg leiar er søkt rydda, i tillegg er bestemmingane ajourført ihht lov- og regelverk. Hensikta er å samla det som angår kvart organ for seg slik at det skal vera enkelt å kunna bruka selskapsavtalen.

Endringa frå dagens selskapsavtale om styrande organ er i hovudsak:

- Valperioden for representantskap og styret følgjer kommunestyret sin valperiode på fire år.
- Valkomiteen og oppgåvene tydeleggjerast, mandatet blir gitt av representantskapet.
- Reglar om når organa er beslutningsdyktige, reglar for avstemmingar, gjennomføring av møta mv. er ajourført i samsvar med IKS lova sine bestemmingar.
Styret sin uttale om klarare presisering av når styret er beslutningsdyktig er innarbeid.
- Styret vert foreslått oppretthaldt med fem medlem, kvar eit medlem valt av og blant dei tilsette. Dette avviker frå forskrifta til IKS lova som setter grensa på over 30 tilsette for å kunna krevja medlem i styret. Forslaget om å vidareføre dagens praksis er innarbeid, men det krev og samlege eigarar si godkjenning for å vera gyldig. Kommuneadvokaten i Sandnes har bistått med juridisk vurdering av dette spørsmålet og måten det skal handsamast på. Grunnen for å vidareføre dagens praksis med tilsetterepräsentant er omsynet til IKA som kompetansebedrift. Det har vore styrande for forslaget.
- Samansetning av styret sine øvrige fire medlem har vore gjenstand for ulike syn og grundig drøfting.

Styret framhelder i sin uttale det bør vera ein meir generell formulering, i staden for veldig detaljert, om at samansetninga av styret speglar ulike eigarkategoriar og eigarane si geografiske spreiding. Hovudfokus for øvrig må vera styret sin kompetanse jf. KS si anbefaling nr. 9³. Vidare foreslår styret at det blir heimla bruk av numeriske varamedlem i staden for personlege. Dette for å sikra kontinuitet og kompetansen i styret (KS anbefaling nr. 14²).

Fleire av eigarkommunane har framheldt at ut frå pro-rataansvaret som følgjer av selskapsforma og omfanget av årleg driftstilskot som blir ytt til IKA må og dei ulike eigarkategoriane vektleggast i samansetning av styret. I tillegg at geografisk spreiding blir gitt ein betydning då dei arkivfaglege utfordringane og behova kan vera ulike i dei ulike regionane. Spesielt endring til auka

³ [anbefalinger-om-eierskap-f41-web.pdf \(samfunnsbedriftene.no\)](https://samfunnsbedriftene.no/anbefalinger-om-eierskap-f41-web.pdf)

digitalisering framover understrekar dette. At styret har kompetanse, kunnskap og innsikt om breidda i utfordringsbilete er vesentleg for styringa av selskapet framover.

Løysninga som er føreslått er at det for det fyrste i selskapsavtalen § 9.4 *Valkomiteen* fastsettest at det er representantskapet som skal fastsetta Valkomiteens mandat. Til arbeidet med val av nytt styre må representantskapet definera slik som behova for kompetanse og kapasitet som skal forventast av styret sine medlem. Vidare at mandatet sikrar ein samansetning med komplementær erfaring og kompetanse. Selskapet sitt behov i forhold til føremålet skal vektleggast i mandatet. For det andre at selskapsavtalen om § 10.1 *Styrets samansetning* definerer at av dei fire eigarmedlemmane skal det, i tillegg til kriteria nemnt i § 9.4, arbeidast for at breidda i eigarskapet blir reflektert ved at både dei ulike eigarkategoriane og eigarane si geografisk spreiding er representert i styret. Minst eit styremedlem skal veljast blant dei føreslåtte frå dei til einekavar tid seks eigarane med størst eigardel og pro-rataansvar i selskapet.

Vidare blir det foreslått at det blir valt numeriske varamedlem til styret, slik styret foreslår. Ordninga blir prøvd ut i kommande valperiode. I evalueringa etter tre år er det viktig å få fram fakta om kva fordeler og ulemper løysninga har hatt for styret sin funksjon og arbeid. Evalueringa vil gje svar på om det har tilført forventa betre kontinuitet og auka kompetanse.

2.4 §14 om Økonomistyringer oppdatert ihht lovverket og tydeleggjer krav til rapportering, styring og budsjettprosessen.

2.5 §§ 17 og 18 gjeld opptak av nye og uttreden av eigarar. Her er det teke inn fristar for når søknadar må vera framsette og tida fram til ny trer inn/eksisterande eigar trer ut. Endringar er lagt til 1.1 i kalenderåret. Fristar er sett ut frå omsynet til at selskapet skal kunna få tilpassa seg endringane driftsmessig og økonomiske, samt at slike avgjersler tillegg det øvste organ hjå eigarane å ta.

Saksopplysningar – forslag til eigarstrategi

Eigarstrategien består av to hovuddelar

Del 1 er felles fakta- og kunnskapsgrunnlag om IKA IKS og selskapets verksemd.

Rammer for verksemda som følgjer av lov- og regelverk går fram, vidare blir selskapet presentert og utvalde nøkkeltal om produksjon og økonomi i selskapet. Styret sitt forslag om å ta denne delen ut og leggja den som vedlegg er ikkje kome i møte. Eit felles fakta- og kunnskapsgrunnlag er vesentleg grunnmur for eigarstrategien (del 2) og støtter opp om dei eigarstrategiske vala.

Del 2 er eigarane sin strategi for IKA IKS. Innleiingsvis blir føremålet med eigarskapet i IKA og motivet for dette klargjort, blant anna at eigarskapet ikkje er økonomisk motivert og ikkje har forventning om utbytte.

Deretter blir eigarane sin forventning til IKA sitt kjerneområde og kjerneverksemd definert og tydeleggjort.

Forventningar knytt til organisering av selskapet framkjem av punkt 3, her og behovet for og styringa av eit eventuelt dotterselskap.

Punkt 4 tek for seg eigarstyringa og forventningar til selskapsleiing i IKA. Her utdjupast blant selskapsavtalen sin bestemmingar om det styrande organ og økonomistyringa i selskapet. Vidare blir det framhalde krav om meiroffentlegheit, etiske retningslinjer og forventningane om likebehandling av eigarane i selskapet. Lik informasjonstilgang, involvering mv. av eigarane er eit grunnleggjande prinsipp for å kunna utøve ein forutsigbar og tydeleg eigarutøving ovanfor IKA. Dette blir konkretisert med eigarane sine utviklingsmål og resultatkrav ovanfor IKA.

I punkt 6 blir det framhaldt eigarane sine utviklingsmål med og resultatkrav til selskapet. Dette omfattar bl.a. forventningar om at IKA prioriterer arbeidet med digitalisering av den samla arkivfunksjonen framover. For IKA betyr det både å bygga kapasitet og kompetanse. Samarbeid med KDRS for å oppnå effektive og framtidsretta løysningar for IKA kan vera eit av tiltaka. Nye digitale løysningar og arbeidsmåtar i fagsystem og dokumentarkiv hjå eigarane aktualiserer at IKA bør sjå om selskapet i framtida kan handtera både datafangst og dokumentsenderfunksjonar for eigarar som ønsker det. Å innhenta erfaringar frå løysninga som Stavanger byarkiv/dokumentsender har kan vera nyttige innspel i arbeidet. I eigarane si tilslutning til at IKA flytta inn i Arkivenes hus blei det satt mål om bl.a. stordriftsfordelar. I eigarstrategien blir desse forventningane teke opp og tydeleggjerast at eigarane forventar at IKA går vidare med å få vurdert korleis samarbeidet med dei andre arkivorganisasjonane i bygget kan forbetrast og styrkast. I lys av oppdraget gitt i ny arkivlov er det naturleg at det og blir gjort ein vurdering av moglegheiter/avgrensingar av eit tettare organisatorisk samarbeid, eventuelt samanslåing(fusjon) av verksemdar. Det tillegg styret sitt ansvar å initiera eit slikt utredningsarbeid, som del av arbeidet med oppdatering av styringsdokument og strategiplanen for IKA. Resultat blir fremja for representantskapet, før eventuelle saker blir oversendt til eigarane for naudsynt endeleg handsaming.

Her framkjem det at det ikkje er samsvar mellom eigardel og årleg driftstilskot som den enkelte eigar yter for tenester levert av IKA i dag. Innan utgangen av denne valperioden må IKA i samarbeid med eigarane leggja fram eit forslag til ein harmonisering av eigarbrøk og årleg tilskot for tenestekjøpet. Det har blitt starta eit underlagsarbeid om dette som ein del av utarbeidinga av eigarstrategien. Så langt er det ingen opplagte modellar for omforeint løysning som peiker seg ut som egna. Det er ulike kriteria som må vektleggast som t.d. pro-rata ansvar, økonomiske konsekvensar for årlege tilskot, styringsmoglegheiter for den einskilde eigar, men og konsekvensar for representantskapet si styring og reglane om stemmegjeving.

Fylkesdirektørens vurderingar

Samla er det fylkesdirektøren si vurdering at ajourført selskapsavtale og forslaget til eigarstrategi gjer både eigarane, styret og selskapet eit godt styringsverktøy. Selskapet utfører sentrale tenester til eigarane og krava som blir stilla i ny arkivlov understrekar betydninga av at det er orden og forsvarleg utøving av tenestene. Auka krav til digitalisering, tilgjengeleggjering, men og innskjerpa krav til handtering av

personopplysningar gjer at IKA står ovanfor både behov for utvikling og omstilling framover. Fylkesdirektøren er derfor tilfreds med at styret har tatt fatt i arbeidet med digitalisering.

I løpet av arbeidsprosessen har det blitt konstatert at det er manglande samsvar mellom eigardel og årleg driftstilskot som den einskilde eigar yter for tenestene levert av IKA i dag. Det blir foreslått at det gjerast ei utgreiing av dette innan utgangen av valperioden får å finna fram til ein harmonisert modell. IKA har ein breitt samansett eigarstruktur og dette må takast til omsyn i arbeidet. Det er derfor naturleg at ei arbeidsgruppe med deltakarane av dei ulike eigarkategoriane får oppgåva med å greie ut dette i samarbeid med administrasjonen i IKA. Resultata må fremjast for handsaming av eigarane i løpet av 1. halvår 2023 slik at eventuelle endringar er på plass før ny valperiode trer i kraft.

Konklusjon

Saka blir fremja for fylkestinget for endeleg godkjenning. Fylkesdirektøren tilrår at revidert selskapsavtale og eigarstrategien for IKA IKS blir godkjent. Det tilrås at fylkestinget delegerer fullmakt ihht. IKS-loven § 4 til representantskapet i IKA IKS til å foreta og godkjenna den reint tekniske oppdateringa av eigarbrøken i selskapsavtalen § 5 i samsvar med faktisk folketal kvart fjerde år. Krav til rapportering på bruk av delegert fullmakt følgjer av selskapsavtalen § 5.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.